KÖZGAZDASZ ... FF005047
00660820
1992.11.24.

Közgazdaságtudományi Egyetem
Budapest, 1828
Tel.: 1174-910

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

MEGJELENIK A NÉPSZABADSÁG TÁMOGATÁSÁVAL

XXXV. ÉVFOLYAM, 16. SZÁM — ÁRA: 5 FORINT — 1992. NOVEMBER 20.

Díszdoktorunk David Chambers

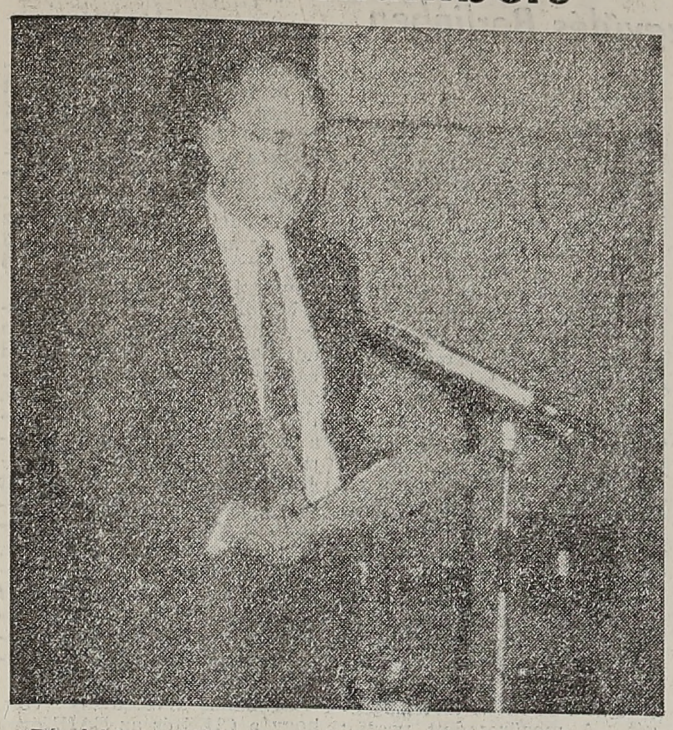

Díszdoktoravató nyilvános ünnepi ülést tartott az egyetemi tanács november 17-én, hogy *honoris causa doktorrá avassa David Chamberst, a London Business School professzorát.*

A Himnusz hangjai után *Veress József* rektorhelyettes köszöntötte a vendégeket, majd *fölidézte* az egyetemi tanács június 30-án hozott *határozatát* arról, *hogy David Chambersnek szakmai tudományos tevékenysége, nemzetközi hírneve és az egyetem érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseképpen honoris causa doktori címet adományoz.*

A jelölt szakmai életútját *Mészáros Tamás* dékán ismertette: David Chambers 1932-ben született. 1950 és '53 között politikát, filozófiát és közgazdaságtant hallgatott Oxfordban. Diákként ösztöndíjat kapott az egyesült államokbeli Cornell Egyetemen, ahol *1954-ben megszerezte M. A. diplomáját filozófiából.* Tudományos kutatói ösztöndíjjal *a pittsburghi Carnegie Mellon Egyetemen dolgozott, ott szerezte Master fokozatát matematikai közgazdaságtanból* 1956-ban. *Ugyanott védte meg Ph. D fokozatát* 1959-ben. 1958 és '60 között *a chicagói Northwestern Egyetemen oktat közgazdaságtant,* ezt követően *a Ford cég pénzügyi elemzője,* majd *a British Steel Corporation operációkutatási területének vezetője.* 1966-tól, megalapítása óta oktatója a *London Business Schoolnak,* ahol 1989 óta a *kelet-európai programok igazgatója. 1986-tól egyetemünk képzéskorszerűsítésének, tananyagfejlesztésének tanácsadója.* 1991-től *vezeti a BKE és a London Business School közös projectjét, amelynek célja az üzleti szak beindítása.*

Számos társaság tagja, elnöke, tanácsadója pályafutása során, így például: két bizottság elnöke Nagy-Britannia Társadalomtudományi Kutatások Tanácsában, Algéria energiaügyi minisztériumának tanácsadója 1980-ban, Észak-Írország Gazdasági Tanácsának tanácsadója 1979—80-ban, privatizációs és újjáépítési tanfolyamokat vezet menedzsereknek Indiában, a Commonwealth-titkárság tanácsosa 1987-től. David Chambers *számos tanulmány szerzője és társszerzője.*

A jelöltet Andorka Rudolf rektor fogadta díszdoktorrá és átnyújtotta neki az ezt tanúsító oklevelet. David Chambers *Mire tanít a piac* címmel tartotta meg székfoglaló előadását.

Két fő témával foglalkozott előadásában az újdonsült díszdoktor: *a vállalatokról* a business schoolokban alkotott kép átalakulásáról, *valamint a piac demisztifikálásáról mondta el gondolatait.* Emlékeztetett arra, hogy az ötvenes években sok kísérlet próbálta matematikai modellekkel, mintegy optimalizációs gépként leírni a vállalatot. Később aztán kiderültek a modellezés korlátai. *Herbert Simon,* a business schoolokból valaha is kinőtt legnagyobb tudós *három különböző szemléletmódot írt le a vállalati problémák kezelésére:* ezek egyike *az optimalizációs modellezés,* de emellett fontos a második, *a politikai hozzáállás,* ami különböző érdekcsoportok tárgyalásos megegyezésére helyezi a hangsúlyt, s mellettük a

(Folytatás a 3. oldalon.)

Magyarország nem „olyan, mint a többi"

Jeszenszky Géza külügyminiszter a BIGIS-ben

Hazánk legfontosabb külpolitikai célja tulajdonképpen belpolitikai: *olyan belső stabilitás fenntartása, ami lehetetlenné teszi, hogy külföldi partnereink más instabil, a nyugati standardok követésében hátramaradott kelet-európai országokkal egy kalap alá vegyék Magyarországot.* Ezt a követelményt *Jeszenszky Géza külügyminiszter fogalmazta meg* a BIGIS hallgatóinak tartott előadásán, az egyetemen, amelyen sok egyéb mellett ezt a kérdéskört nagy hangsúllyal érintette november 9-én.

A nyugati hatalmakat meg kell győzni arról, hogy Kelet-Európa fontos a számukra. A külügyminiszter *ennek sikerére Magyarország társulási szerződésének megkötését említette* az Európai Közösséghez. Egyéves munkájába került a magyar kormánynak és külpolitikának, amíg elfogadtatta partneivel, hogy hazánkban *megvannak a feltételei egy ilyen egyezmény aláírásának és teljesítésének. Egy ellenpélda: a jugoszláv válság.* Míg Jeszenszky a miniszterelnökkel közösen meg tudott győzni egyesült államokbeli külügyi vezetőket arról, hogy ez a probléma fontos az USA számára is, arra nem volt sem idejük, sem lehetőségük, hogy a legfelsőbb vezetést a hatháosabb beavatkozás pártjára állítsák.

A Szovjetunió felbomlásával, *a nagy közös ellenség eltűnésével fellazult a Nyugat-Európát összetartó erő. Megjelent egy a nemzeti érdekeket hangsúlyozó irányzat, ami nem jelenti azt, hogy az egyesülésnek lenne reális alternatívája.* Mindenesetre az integrációba igyekvő kelet-európai országok az ellentétek áldozatává eshetnek, ha a nemzeti érdekeiket (is) követő nagyok (Franciaország, Németország, az angolszász országok) egyik vagy másik csoportját részesítik előnyben a többivel szemben. *El kell kerülni, hogy a régió országai egymás rovására jussanak előnyökhöz. Ugyanakkor úgy kell elérni minél több ország csatlakozását, hogy a folyamatban érvényesüljön,* ösztönző hatást gyakoroljon a résztvevőkre *az a körülmény, hogy a visegrádi hármak előbbre tartanak a nyugati standardok átvételében, mint a tőlük keletre fekvő országok.*

Minderről *nehéz meggyőzni a Nyugatot, ha politikai konfliktusaink indokolatlan, túlzott felnagyítása miatt instabil országnak látszik Magyarország.* A tárgyalásokon időnként már érzékelni olyan hangokat, amelyek a régió problémáinak sikertelen kezelését az itteni országok kizárólagos hibájának minősítik. Főleg *az Egyesült Államokban hagyományosan hajlamosak egy kalap alá venni ezt a térséget,* figyelmen kívül hagyva a Közép- és Kelet-Európa közötti, még a korábbi rendszer erősen uniformizált viszonyai között is megőrződött jelentős különbséget.

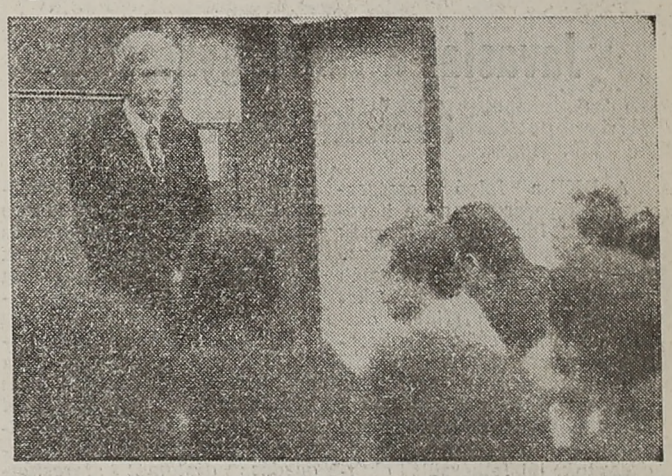

Ezúttal nem történészként, hanem külügyminiszterként tartott előadást az egyetemen Fotó: Komó

Kérdésekre válaszolva Jeszenszky Géza elmondta, hogy *a magyar külpolitikának nincs különös preferenciája, orosz, német vagy angolszász „orientációja". Mindegyik hatalmat igyekszik megnyerni* partnernek az ország fejlődésének érdekében. Bőssel kapcsolatban a *Londonban kötött egyezményt kielégítőnek tartja a külügyminiszter. Ha az teljesül, akkor a Duna vizének 95 százaléka az eredeti mederben folyik és csak egy kisebb csatorna ágazik ki majd belőle.* Ezzel meg lehet őrizni a Duna eredeti jellegét, így a folyótól függő lakosság többségét — a közvetlenül érintetteket kivéve — meg lehet óvni a víz eltérelésének káros következményeitől. Egy további felvetésre reagálva annak a meggyőződésének adott hangot, hogy *a magyar kisebbség ügyében* a végrehajtó hatalmon kívüli politikai csoportok, mozgalmak sem tehetnek sokkal többet, mint maga a *kormány,* amely következetesen *küzd azoknak az autonómiával kapcsolatos jogoknak az érvényesítéséért, amiket a határainkon túl élő magyar kisebbségeknek meg kell kapniuk.* Ezeket az elveket egyébként 1989 karácsonyán, a román forradalmat követő lelkesedés és bizakodás hangulatában minden érintett magyar és nem magyar fél elfogadta, deklarálta.

Jeszenszky Gézához a következő hónapokban még intézhetők kérdések, hisz újra a diplomataképző vendége lesz, csakúgy, mint a többi parlamenti párt vezető külpolitikusa.

k.

Bezár az egyetem 1993. jan. 23—31. között

Körlevélben értesítette *Andorka Rudolf* rektor az egyetemi tanács tagjait arról, hogy az intézmény szűk vezetése az oktatás adminisztráció érintett vezetőinek bevonásával ülést tartott november 9-én.

„Megtárgyaltuk a sürgősen szükséges takarékossági intézkedések lehetséges változatait. Egységesen arra a véleményre jutottunk, hogy — bár a folyó oktatási félév meghosszabbítása mindenképpen elkerülendő — indokolt, hogy olyan demonstratív lépést tegyünk, amely egyértelműen a külső közvélemény tudomására hozza: egyetemünket anyagi problémák miatt működésének ellehetetlenülése fenyegeti."

Az anyagi megtakarítást eredményező szüneteltetést a vezetés nyárra fogja időziteni.

„A vitában kialakult egységes álláspont szerint jelenleg arra van lehetőségünk, hogy 1993. január 23. és 31. között az egyetem valamennyi oktatási épületét bezárjuk."

A bezárás a kollégiumokat nem érinti. Minderről rektori utasításban kap értesítést valamennyi szervezeti egység.

Diplomaosztó ünnepség

Az ünnepség mondhatnám családias volt, noha ezzel nem a szűkkörűségre szeretnék utalni. Ugyanis olyan sokan jöttek el, hogy a III. előadó ilyen zsúfoltságot talán most ért meg először. Ott voltak a gazdálkodási kar nappalis, esti-, levelezős és főiskolai végzősei és azok hozzátartozói. Apák, anyák, feleségek, férjek, kicsi és nagygyerekek, barátok és barátnők. Mindenki ott volt, akinek életbevágóan fontos volt a tanulással eltöltött évek végeredménye, a diploma.

A diplomaosztó ünnepségen november 13-án Görög Mihály dékánhelyettes meleg szavakkal búcsúztatta a végzősöket. Számukra — mint mondotta — egyszerre örömteljes, és egyszerre szomorú is ez a nap. Hiszen a tanulási időszak után mindenki boldog várakozással tekint az új élet, az új lehetőségek elé, de egyúttal fájó érzéssel búcsúzik az egyetemtől, tanároktól, barátoktól. Reményét fejezte ki az egyetemvezetés nevében, hogy a frissdiplomások immár kollégák megtalálják helyüket az életben és eredményes munkájukkal szolgálják az ország javát.

A fogadalomtétel után átadták a diplomákat. Volt, aki elsőnek az édesapja kezébe nyomta azt, aki elővéve a szemüveget, gondosan át is tanulmányozta a kis okiratot, amivel a fiuk, vagy lányuk most már biztonsággal indulhat az életbe. Folytak a gratulációk, kattogtak a fényképezőgépek, virágcsokrokat adtak át az ünnepelteknek. Egy nagy-nagy boldogság volt az egész terem.

Az ünnepség után megszólaltattam néhány frissdiplomást. Akik a főiskolát fejezték be, azok közül néhányan örömmel újságolták, hogy folytatják tanulmányaikat, de most már egyetemi szinten, negyedévesként. Sokan bankokban találtak munkahelyet, voltak, akik magánvállalkozó tevékenységbe kezdtek és néhányan hazautaztak, hogy az otthonukhoz közel keressenek megfelelő munkaalkalmat maguknak.

Még egy búcsúpillantás az egyetemre, melynek képe most már végérvényesen összefonódik az ifjúság legszebb évei vel.

Főtisztek menedzserképzése

Új szakosító képzés kialakításáról írt alá megállapodást a posztgraduális kar dékánja és a Magyar Honvédség Szárazföldi és Kiképzési Főszemlélőségének főszemlélője. Az oktatásban főtisztek és tisztek vesznek részt, akik a nemzetközi gyakorlatban human resources managementnek nevezett ismeretkör tárgyait tanulják majd. (Így például szociológiát, gazdaság-pszichológiát, szervezési és vezetési ismereteket, munkagazdaságtant.) Ennek megfelelően a képzés szervezésekor azoknak a nyugat-európai intézményeknek a gyakorlatát tekintik mintának, amelyek katonatisztek hasonló profilú képzésével foglalkoznak.

A hallgatók a Vezetőképző Intézetbe járnak majd, diplomájuk az alapdiplomával együtt érvényes szakosító másoddiploma lesz. Oktatásuk díját, amit a posztgraduális kar dékánja félévente állapít meg, a honvédség finanszírozza (az ův-díjak kivételével).

Lesz 13. havi fizetés

Kupa Mihály pénzügyminiszter a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete országos választmányának ülésén ígéretet tett arra, hogy az oktatók januárban felvehetik az idén esedékes 13. havi fizetésüket. A tanácskozáson a szakszervezeti vezetők kifogásolták, hogy a kormányzat jövőre nem emeli a felsőoktatási intézmények működési kiadásaira fordítható pénzkeretet, valamint hogy nem szándékozzák emelni a nem oktatói státusban dolgozók bérét. Az oktatók bérigért jövő évi béremelését is kevesellték.

Az FDSZ tanácskozásán javasolták, hogy a főiskolákat és egyetemeket vonják be a munkanélküliek átképzési programjaiba. Az itt dolgozók szakértelme jól hasznosítható lenne, ezekben, továbbá így ezek az intézmények is pályázhatnának az átképzésekhez nyújtott állami támogatásokra.

Mértéktartó röpirat A tandíjról

A hozzánk eljutott információk szerint a művelődési kormányzat a következő változásokat tervezi jövőre a felsőoktatás finanszírozásában.

AMIT ADSZ

1993/94-es tanév első félévében egységesen havi 2000 forint (a második félévben az egyetem saját hatáskörében megállapított összeg) tandíjat.

1993-tól önköltséges lesz a kollégiumi ellátás.

AMIT KAPSZ

A befizetett tandíj meghatározott része leírható lesz a befizető szja-alapjából.

A hallgatók támogatására folyósított állami juttatás évi 65 ezer forint lesz (hallgatónként).

A lakhatási költségekhez további évi minimum 40 ezer forinttal (hallgatónként) járul hozzá a költségvetés.

AMIT MÉG TUDNI KELL

— Tudomásunk szerint a 93-as költségvetés tervezésében nem lelhető fel a vidékieknek nyújtandó évi 43 ezer forintos lakhatási támogatás összege.

— Két éve nem születik meg a felsőoktatási törvény.

— A Művelődési és Közoktatási Minisztérium felelős vezetői egymásnak ellentmondó koncepciókról nyilatkoznak.

— A 93-as költségvetési terv vezet szerint a személyi jöve delemadó rendszerében nem lesz (a felsőoktatás finanszírozását érintő) változás.

Ezek után a hallgatói tagozat véleménye röviden a következő:

— Legkorábban 1994 szeptemberétől vezethető be a tandíj, hogy legyen ideje az érintett családoknak az alkalmazkodásra, hogy párhuzamosan kiépülhessen a kompenzációs rendszer, hogy mélyebb változások is elindulhassanak a felsőoktatás szerkezetében.

— A kompenzációs rendszertől azt várjuk: biztosítsa, hogy senki ne kényszerüljön azért abbahagyni a tanulást (a felsőoktatásban) mert elfogyott a pénze vagy nem győzi pénzzel.

— Törvény garantálja egy nyitottabb, átjárható felsőoktatási struktúra kialakulását.

BKE egyetemi tanács hallgatói tagozata
Budapest, 1992. november

Felhívás véradásra!

KEDVES BARÁTAINK!

Közismert, hogy az egészségügyi ellátás számos betegség gyógyításához szükséges vér hiányában nehézségekkel küzd. Sok műtétet azért kell elhalasztani, mert nincs vér. Kérjük, segítsenek!

Egyetemünkön 1992. december 8-án (kedden) 8.30—15.00 óráig véradást szervezünk. A véradás helye: központi épület I. emeleti orvosi rendelőjében lesz.

Hova üssek?

Javaslat a tantárgykínálat átalakítására

A BKE-n folyó posztgraduális képzésről nagyon keveset tudni. *Ide járnak a mérnök- és jogi diplomával rendelkező hallgatók.* 2 évig egyetemisták nálunk és *kemény pénzeket fizetnek egy-egy féléves okitásukért.* Levelezőképzés keretében csak félévente háromszor négy napot töltenek az egyetemen, ezért nekik fontos lenne, hogy *ez idő alatt magas színvonalú előadásokat hallgassanak,* jól felkészült oktatóktól és kidolgozott tankönyvekből kapjanak választ kérdéseikre.

— Általánosságban *megfelelőnek tartjuk az egyetemen folyó képzést* — meséli az egyik végzős fiú —, *viszont* olyan apróságnak tűnő dolgok, mint *a teremproblémák, az előadók késése az órákról, a hiányzó jegyzetek elrontják a már kialakított képet.* Ezeket több odafigyeléssel, *jobb szervezéssel el lehetne kerülni.* Ezzel szemben, *ami probléma az a tantárgy felépítés.* Mi a külgazd. szakon 40-en vagyunk. Senkinek sem gazdasági irányú az előképzettsége, ezért az itt tanult tárgyak egy része új és fontos kiegészítője eddigi tudásunknak. Viszont úgy érezzük, hogy *át kellene alakítani a tantárgykínálatot.* Véleményünk szerint *nincs szükség ilyen jelentős súllyal az olyan matematikai és egyéb már előzőleg elsajátított tárgyakra,* amelyekből már mindannyian, akik itt tanulunk bizonyítottuk ismereteinket. Ezek helyett *bővíteni lehetne a bankügyletekkel, a gazdaság egyéb részeivel foglalkozó órák körét.* Ezért az első év végén *beadtunk egy kérvényt a dékánunkhoz,* amelyben *javaslatot tettünk* az átalakításra. Ebben az az ötlet is szerepelt, hogy *két félév keretében mérlegképes könyvelői tárgyat tanulnánk* és az ezt záró vizsga ilyen irányú képesítést nyújtana nekünk. Sajnos *erről még mindig nem született döntés* és most már csak egy félévünk van hátra, ami valószínűleg kevés lenne az ismeretek elsajátításához.

Egy másik elképzelés is *felmerült,* mégpedig az, *hogy ha az előre meghirdetett 2 éves képzés helyett plusz egy évvel meghosszabbítanánk tanulmányainkat akkor önálló közgazdász diplomát szerezhetnénk,* amely már nem lenne a mérnökihez kötve. Ez nagyon sokat jelentene számunkra, *szeretnénk, ha erről mielőbb döntés születne.*

Ha mindent összességében nézünk, akkor elégedettek vagyunk, hisz egy műszaki vagy agrármérnök esetében az itt szerzett ismeretek mindenképpen egy pluszt jelentenek, nyitást a gazdasági élet felé, ezzel is elkerülve azt, hogy szakbarbárokká váljunk.

Á

Hogyan tanuljunk nyelveket?

TISZTELT KOLLÉGA!

A fent közölt címmel beszélgetésre hívok minden kedves érdeklődőt, oktatót és hallgatót egyaránt.

Időpont: 1992. november 24., du. 4 óra.

Hely: Horánszky u. 20., II. em., 10.

A téma iránt érdeklődők szíves figyelmébe ajánlom Katedrán innen, katedrán túl c. tanulmányomat, mely a Horánszky u. 20. I. emeleti könyvtárában bárki számára hozzáférhető.

A beszélgetésben való részvételét előre is köszönöm.

Kovács Ilma

Tanácskozás a nemzetközi oktatásról

CIEE és EAIE-közgyűlés Berlinben

Berlin adott helyet két fontos nemzetközi tanácskozásnak november 3—7-e között. Az amerikai székhelyű Nemzetközi Oktatási Együttműködés Tanácsa (Council on International Educational Exchenge, CIEE) és a Nemzetközi Oktatás Európai Szövetsége (European Association for International Educational Exhenge, közgyűlésének egy időben való közös megrendezése kiváló alkalmat kínált arra, hogy az oktatás területén nemzetközi szinten együttműködő tanárok, illetve szervezők kicserélhessék tapasztalataikat.

A tanácskozásnak a „Kezdeményezések egy változó világért" címet adó CIEE szekcióiban többek között tárgyalták az Európai Közösség felsőoktatáshoz kapcsolódó programjait (ERASMUS, TEMPUS, COMETT...), a Kelet-Közép-Európában lezajló változásokat, a felsőoktatás finanszírozásának amerikai és európai helyzetét, a viszonossági alapon szervezett külföldi tanulmányok különböző aspektusait, a Közös Piac tagországaiban a diákcserék területén jelentkező új tendenciákat. Külön szekcióban hallhattak előadást a konferencia résztvevői az Afrikával és a csendes-óceáni térséggel, valamint a közel-keleti országokkal folytatott diákcserék eddigi eredményeiről. A kelet-középeurópai országokkal folytatott kooperáció helyzetéről és tapasztalatairól holland, amerikai és német előadók számoltak be. Egy másik szekcióban a nemzetközi kooperáció keretében adható közös, kettős, integrált, illetve kombinált fokozatokkal összefüggő kérdéseket tekintették át. A két szervezet megtárgyalta azokat az amerikai és európai kezdeményezéseket is, amelyek célja a kelet—nyugati kooperáció elmélyítése. *A tapasztalatok azt jelzik, hogy az oktatás nemzetköziesedése, a különböző országok felsőoktatási intézményei között kialakuló és elmélyülő kooperáció az egyetemek hosszú távú (stratégiai) politikájának szerves részét képezi és ezért az megköveteli a régi modellek újragondolását.*

Az EAIE ez évi negyedik közgyűlésének az „Atlanti kapcsolat" címet választotta. A két szervezet által közösen tartott öt ülés mellett hét Workshop-ban cserélhettek véleményt a zömében amerikai, illetve európai résztvevők. A programba vett témák gazdag tárházát jól mutatja, hogy egyidejűleg nyolcat vitattak szakemberek. Ezért az előadások közötti választásban nemegyszer kerültek nehéz döntési helyzetbe a résztvevők, hogy végül is mely témákban csatlakozzanak a vitához, osszák meg tapasztalataikat. A CIEE és az EAIE közös programjain kívül az EAIE további 41 szekcióülést tartott. Ezen túlmenően *hét szakmai szekció keretében adott lehetőséget a résztvevőknek, hogy szűkebb területükön kialakított együttműködési eredményeikről, tapasztalataikról egymást kölcsönösen tájékoztassák.* A kooperáció kiszélesedéséből eredő új eredmények és problémák arra is ráirányították a figyelmet, hogy az egyes területeken — mint pl. a nemzetközi kapcsolatok igazgatói esetében — a munka különböző területeit képviselik a tanácskozás résztvevői. Ezért a tapasztalatcsere hatékonyságát nagyban segítené, ha a szekciót további alcsoportokra bontanák ki és megfelelően dolgoznák ki és fogadnák el az év során megtárgyalandó témákat is. *A tagok a szakmai szekciókban javaslatokat fogalmaztak meg a jövő évi tanácskozások témáira.*

Az EAIE közgyűlés egyik napirendi pontja volt a választás. Az EAIE *elnöke* 1993-ban *France Gemmere. Hans van Dijk a szervezet egyik alapító tagja* és kezdettől fogva annak ügyvezető igazgatója *bejelentette távozását.* A jelenlévők hosszan tartó tapsal köszönték meg neki azt a sokrétű, időigényes munkát, amellyel négy éven keresztül szolgálta az EAIE tevékenységét. A megüresedett posztot *nyilvános pályázat útján tölti be a szervezet.* Az EAIE vezető testületének megválasztásakor — többes jelölést követően — végül is a jelölőbizottság által javasolt személyek kaptak bizalmat. *A testület ismételten a Board tagjává választotta Zalai Ernő egyetemi tanárt.* A szervezet a létszámának dinamikus növelését kívánja elérni.

A záró plenáris ülésen a szépszámú hallgatóság *Allan Boesak* a Béke és Igazság Alapítvány igazgatójának és az Afrikai Nemzeti Kongresszus *Western Cape elnökének színvonalas előadását hallgatta meg,* aki — egyebek között — arra hívta fel a figyelmet, hogy *a világ 16 milliós egyetemista közösségéből 1 millióan folytatnak jelenleg külföldi tanulmányokat* és a tanárok felelőssége óriási az új nemzedékek nemzetközi együttműködés keretében való nevelésében és képzésében.

Mindkét konferencia résztvevőinek módjuk volt több európai, amerikai és ausztrál egyetem tevékenységéről a kiállító standokon tájékozódni, illetve az információpiacon — a nemzetközi kooperáció szempontjából oly fontos — anyagokat beszerezni. A kínált prospektusok, *egyetemi kiadványok iránti fokozott kereslet is egyértelműen bizonyítja, hogy minél előbb meg kell jelentetnünk — a nemzetközi együttműködésünk szempontjából egyre kevésbé nélkülözhető idegen nyelvű BKE bulletint.*

Általános vélemény volt, hogy a CIEE és az EAIE éves konferenciájának egy helyen való megrendezésével mindkét szervezet tagjai nyertek, és ezért ezt a gyakorlatot a jövőben is célszerű megtartani. *Az EAIE 1993-ban Hágában, 1994-ben Londonban, 1995-ben pedig Spanyolországban tartja éves rendezvényét. Szó van arról, hogy 1996-ban — elsőként Kelet-Közép-Európában — Budapest adna helyet e fontos rendezvénynek.* Bízunk benne, hogy ez a közeljövőben döntés szintjén is megerősítést nyer.

FORGÁCS CSABA
nemzetközi igazgató

Amit a külföldi utazások támogatásáról tudni kell

A megnövekedett külföldi utazások zökkenőmentesebb előkészítése érdekében a megfelelő tájékoztatással szeretnénk elérni azt, hogy az egyetem pályázói az Utaztatási és Fogadási Bizottság (UFB) munkájáról, az egyetemi támogatások odaítéléséről informáltak legyenek. Legyenek tisztában az e területen meglevő lehetőségekkel és egyidejűleg a külföldi utazásokhoz adható kedvezmények területén fennálló korlátokkal is.

Az UFB munkája során az elmúlt években kialakult egyetemi preferenciákat követi. Ezeket az alábbiakban foglaljuk össze:

A nemzetközi ügyintézés és egyéni utazások támogatási rendjéről

Ügyintézésre jogosultak azok a tanárok és diákok, akik:
egyetemközi megállapodás;
egyetemi kiküldetés, és az egyetem által meghirdetett pályázatok alapján vagy
egyetemi anyagi támogatás igénybevételével utaznak.

VÍZUMBESZERZÉS

Célszerű ha a szükséges vízumokat az utazó a követségeken személyesen vagy az utazási irodán keresztül szerzi be.

VONAT- ÉS REPÜLŐJEGYEK MEGRENDELÉSE ÉS BESZERZÉSE

Ha az utazó nem tudja a vasút vagy repülőjegyét forintban kifizetni, vagy egyetemi alapból részleges utazási támogatást kap, kérjük hogy saját érdekében gondoskodjék az útirány megtervezéséről, és a szükséges helyfoglalásokról. Érvényes helyfoglalás, és a házipénztárba történt utazási költség forintösszegének befizetése után a valutában történő jegyvásárlásról a nemzetközi osztály gondoskodik.

A fenti ügyek időigényesek, ezt kérjük figyelembe venni utazásai előkészítésekor.

UTAZÁSI ÉS FOGADÁSI BIZOTTSÁG (UFB)

Minden második hónap első hetében ül össze, és az előző hónap 30-ig leadott kérvények alapján vitatja meg az egyéni (nem államközi, egyetemközi, vagy egyetemi kiküldetési) pályázatokat és kérelmeket.

Az UFB elnöke a nemzetközi igazgató és tagjai a graduális kari dékánok és a nemzetközi osztály vezetője.

A bizottság a döntésről a jelentkezőket kiértesíti.

AZ ELBÍRÁLÁS ALAPELVEI

Konferenciáknál: elfogadott előadás (kivételt tehetünk konferenciálátogatás, előadások és konzultációk tartása esetén fiatal kutatókkal), részleges támogatáskérés, szakmailag kiemelkedő témák előnyben részesülnek.

Az UFB elvi döntést hozott, amelynek értelmében a legalább 2 hónapos időtartamra önképzési célú ösztöndíjat elnyerők esetében is pozitívan bírálja el az útiköltség hozzájárulási kérelmeket. A 2 hónapnál rövidebb időtartam önképzési célú ösztöndíjaknál a támogatást a szűkös anyagi erőforrások miatt nem tudja biztosítani.

Csereegyezményeken kívüli témáknál alapítványokhoz kell fordulni (pl. PEREGRINATIO).

Előnyben részesülnek az adott vagy előző évben nem támogatottak, vagy akik csupán költséghozzájárulást kérnek.

Útiköltség-támogatásnál alapelv, hogy a felmerülő költség 80%-ig támogatást adhat az egyetem, de éves szinten a kapott támogatás maximum 30 000 forint lehet kérelmezőnként.

A TÁMOGATÁST IGÉNYBE VEVŐ KÖTELESSÉGE,

hogy visszatérte után teljes elszámolást nyújtson be a gazdasági igazgatóságon, ahol az utazó utazási lapjára felvezetik az igénybevett költségelőleg felhasználását.

AZ ÜGYFÉLFOGADÁS

idejét a jelentkező igények alapján módosítottuk, és hétfőtől csütörtökig délelőtt 9.30—12, délután 13—15 óráig, illetve pénteken délelőtt 9.30—12, és délután 13—14 óráig állnak a NKO dolgozói a kiutazni szándékozók rendelkezésére.

TÁJÉKOZTATJUK KEDVES KOLLÉGÁINKAT ÉS KOLLÉGANŐINKET,

hogy a NKO-n személyi változások következtek be. 1992. IX. 15-ével Schunk Mária csoportvezető a Fulbright Bizottsághoz került. Király Zsolt október 7-től az Express Diákutazási Irodán dolgozik.

Novembertől új kollégák léptek be: Tátrai Erzsébet Anikó, a NKO vezetője, Vahid Yousefi az amerikai referens, míg Veres Erzsébet segítségét a német nyelvterületre utazók vehetik igénybe a jövőben.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

Nyelvterület	Ország	Ösztöndíj Önköltséges Konferencia	Időtartam	Jelentkezési határidő / hely
angol	USA University of Maryland	ösztöndíjas diákok részére	'92.-'93-as tanév II. szemeszter	'92.nov.25. az NKO-nál
angol, francia	Franciaország Európatanács	posztgraduális képzési program (kutatás)		'93. jan. 11. Franciaországban
angol	USA Dartmouth College	oktatói	1 szemeszter	'92. nov. 30 NKO
német	Ausztria IWM	ösztöndíjas kutatási program	'93. júl.1. - dec. 31-ig.	'93. április 1. NKO
német	Ausztria IWM	fordító program		'92. dec. 31. NKO
angol	Anglia	ösztöndíjas kutatási poszt. grad/doktor	'92/93 '93/94	SOROS ALAPÍTVÁNY '92. dec. 15.

Hurrá, van számítógépünk!

Már egy hete kergetem a pénzem különböző egyetemi hivatalok között. Állítólag, a hibák abból fakadnak, hogy számítógépesítették a pénzkifizetések rendjét, és most sok a zűrzavar.

Erről jut eszembe két alapelv a számítógépesítéssel kapcsolatban, amit a következő hasonló akciónál nem ártana figyelembe venni:

I. A számítástechnika célja egy szervezetben a dolgozók munkája hatékonyságának növelése. Ha egy szoftverrel nem lehet munkaidő- és költségmegtakarítást elérni a kézi adatfeldolgozáshoz képest, akkor a szoftvert ki kell hajítani (íróival együtt). Ezt az alapelvet az információgazd. szakirány egyik órájának első előadásán leszögezték. Ehhez képest furcsa, hogy az egyetemi számítógép-hálózat tervezésénél következetesen elfelejtik.

II. A gépi feldolgozásra való átállás időszakában párhuzamosan kell a gépi és a kézi adatfeldolgozásnak folynia, a gépi feldolgozásra csak akkor szabad átállni, ha a gépi adatok következetesen megfelelnek a kézi adatoknak. Új szoftvereknél ez teljesen elemi követelmény, amit három programozásból élő ismerősöm is elmondott. Ehhez képest egyetemünkön egyik napról a másikra átálltak a gépi feldolgozásra és csodálkoztak, hogy hónapokra megszűnt a pénzkifizetési tevékenység, és teljes a zűrzavar.

Egyetemünknek Közgazdasági Egyetem a neve. Ha itt sem lehet működő pénzkifizetési rendszert csinálni, akkor hol? Vagy igaz lenne a mondás: „aki nem ért hozzá, az tanítja?"

Vihargát

A Közgazdász Kultúráért Alapítvány 1 milliót osztott szét

Balogh Erika az új kurátor

Végre újra osztott pénzt is a közművelődési bizottság a legutóbbi ülésén. Ezt megelőzően leszavazta a testület a közművelődési titkárság azon javaslatát, hogy a bizottságban a filmklub és dzsesszklub önálló szavazattal vegyen részt. Nem támogatta a testület azt a titkársági előterjesztést sem, hogy adjanak ki elvi állásfoglalást a pinceklubpályázat anomáliáival kapcsolatban. A pinceklub új üzemeltetői egyébként vállalták, hogy a korábbi rendszeres programoknak továbbra is biztosítják a helyet és az időt. A titkárság új kezdeményezése, a pincegaléria ügyében egyezkedés vette kezdetét.

A Közgazdász Kultúráért Alapítvány új kurátora, Balogh Erika általános pénzosztási szempontok elfogadását javasolta, amit a testület támogatott. Az alapítvány pillanatnyi vagyona megközelítőleg 1 300 000 forint. A beérkezett pályázatok 1 millió 863 ezer forintról szóltak, a kurátor előterjesztése 1 millió forint szétosztását javasolta. A szavazás eredményeképpen a dzsesszklub 80 ezret, a fotókör 21 ezret, a Közgáz Vizuális Brigád 60 ezret, a filmklub 11 ezret, a tervezett pincegaléria 100 ezret, a klubtábor 15 ezret kapott. Az egyetemi énekkarnak 121 ezer jutott, a néptánckör pedig 120 ezer forintot kapott. A szakkollégiumok közül a Rajk 85 ezret, a Széchenyi 35 ezret, a TEK 70 ezret, az EVK 23 ezret nyert el. Az instruktorok 140 ezret kaptak, az AIR 20 ezret, az SG pedig 22 ezret. A Kinizsi-kollégiumnak 27 ezret ítéltek meg (plusz további 60-at a tévéláncra), a Közgazdász szerkesztőség 40 ezret kapott, míg az első emeleti teraszra tervezett új kávéház ötlete egyáltalán nem kapott támogatást. Az összes kiosztott pénz 1 millió 46 ezer forint. Legközelebb tavasszal ír ki pályázatot az alapítvány.

A közművelődési bizottság elfogadta Kelemen Zoltán lemondását a testület titkári munkájáról és részleteket hallgatott meg a Közgazdász Kultúráért Alapítvány eddigi működését összegző revizori jelentésből. A vizsgálat eredményének lényege az, hogy a bizonylati fegyelem csorbát szenvedett ugyan, de főleg a korábbi kurátor jószívűsége és az elszámoló szervezetek kifogásolható számlái miatt.

mg

HT-választás

A hallgatói gyűlés határozatának megfelelően november 30-tól december 4-ig öt új HT-tagot választ az egyetem hallgatósága. A hallgatói tagozat kéri az egyetemi közélet iránt érdeklődő diákokat, hogy jelöltessék magukat a választásokon. Jelentkezni a HT-irodán lehet (146. szoba) november 27-ig.

NATO-parancsnok az egyetemen

Graf von Kielmansegg vezérőrnagy, a NATO északi hadseregcsoportjának törzsfőnöke tart előadást a IV. előadóban november 26-án 13.30 órakor.

A szervezők minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Díszdoktorunk David Chambers

Mire tanít a piac?

(Folytatás az 1. oldalról.)

harmadik, *a bürokratikus szemlélet is lényeges.* Fölidézett David Chambers egy döntéselemző tanulmányt, amely annak idején a kubai válsággal kapcsolatos fehér házi eseményeket, döntéseket vizsgálta. Az optimumra törés továbbra is aktuális, legföljebb a gépies jelleg tűnt tova. *A business schoolok egyik fő feladata, mondta Chambers professzor, hogy az optimalizáció zászlóvivői legyenek.*

Második témájára térve arról beszélt az angol vendég, hogy *a piaci és a közszolgálati szektor között milyen kölcsönhatások lehetségesek* mindkét szektor kölcsönös előnyére. Két példán — egy olajfúrótorony építését és tévéreklám megrendelésének esetén — mutatta be ezen kapcsolódási pontokat a közszolgálati szektor és a kínálati piac között. *A terv és piac további vizsgálata során utalt a japán Toyota gyár korszerű tervezési módszereire, amik egyedülálló módon segítik a céget a piaci versenyben.* E példák alapján ismételten leszögezte Chambers professzor, hogy *terv és piac között van köztes út, ami mindkét működési mód előnyeit képes fölmutatni.*

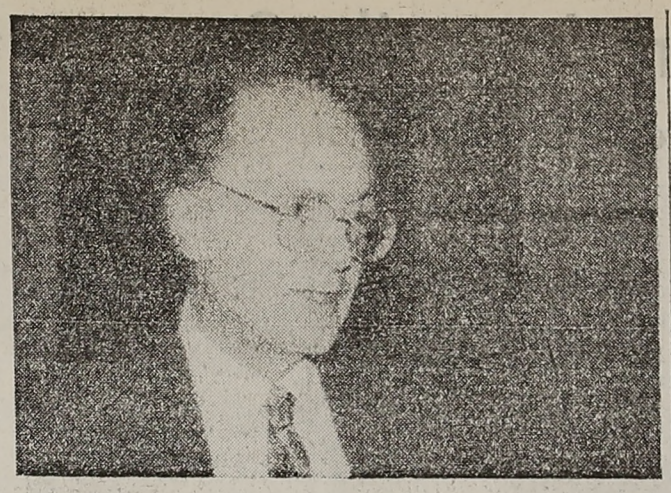

Végezetül itteni egyetemi munkájára is utalva arról beszélt az új díszdoktor, hogy *korunk egyik legfontosabb feladata új intézmények, oktatási iskolák teremtése annak érdekében, hogy egyre jobb, felkészültebb generációk találjanak megoldásokat az üzleti életben fölvetődő kihívásokra.*

Az ünnepi tanácsülés a Szózattal ért véget. **m.**

Szeptembertől tandíj?

Tiltakozás december elsején

Régóta rebesgetik, s most úgy tűnik, valóság lesz belőle: egyre konkrétabb formát öltenek azok az elképzelések, amelyek alapján *a jövőben tandíjat kell fizetniük az egyetemistáknak. A HT hallgatói gyűlést hívott össze, hogy a helyzetet és a tennivalókat megvitassa.*

Nem több mint *hatvan diák jött össze, ez az érdektelenség megdöbbentő.*

Jelenleg havi 6010 forint jut átlagosan egy-egy hallgatóra, jövőre 6500-ra tervezik emelni, s abból lenne fizetendő a havi minimum kétezer forintos tandíj. A tandíj összegét az egyetemek maguk határozhatják majd meg, akár dupla összeget is szedhetnek. A tandíj az egyetemen marad a tervek szerint, *ebből fizethetők majd villanyszámlák és egyebek.* Ez nem jelent mást, mint hogy a kormányzat a *diákságon keresztül, közvetve megvonja támogatását az egyetemektől.* Inflációval lépést tartó támogatásról nincs tehát szó többé, ahelyett nominálisan csökkenő juttatásokra lehet számítani. *Kósza hírek vannak arról, hogy a vidékiek plusz havi négyezer forintot kapnának, miközben a kollégiumok önköltséges díjszedésre térnének át.* Ez azt jelentené, hogy a *legolcsóbb kollégiumi szállás havi 4200 forintba kerülne, az átlagos koleszdíj azonban 6 ezer forint volna.* Ebben az esetben egy vidéki diák éves juttatása az adóköteles sávba tartozna (miközben körülbelül a létminimumnak mintegy harmadára-felére nyújtana fedezetet).

Milyen vélemények fogalmazódtak meg a hallgatói gyűlésen? *A diákok szerint nem fair,* hogy a felsőoktatás egyik része, a befizetési oldal piacosodik, de hiányzik mellőle a juttatások piacosítása, mondják egy hallgatói hitelrendszer. *Az elsősök hozzászólói szerint „ne legyen tandíj".* Volt olyan elsőéves is, aki „középutas megoldást" szorgalmazott. Egy végzéshez közelítő szerint úgyis lesz, de ha már, akkor is *kezdjék '93-ban,* az akkori elsőévesekkel. Egy másik negyedéves szerint a felsősök sem húzhatják ki magukat a helyzetből, *meg kell próbálni befolyásolni a dolgok menetét, s olyan megoldást kell találni, ami figyelembe veszi a következő generációk eljövendő helyzetét is.* Elhangzott az a javaslat is, hogy *„menjünk ki az utcára",* nem fogadta kitörő lelkesedés, mondván: *ez csak a végső eszköz lehet.* Óvatosságra intettek a két évvel ezelőtti utcai demonstráció szervezői, résztvevői is, mondván: sok mindent elért az akkori tiltakozás, de nem volt mindenben igaza, elhamarkodott volt és nem volt kellően előkészítve. *A HT-képviselők tárgyalásokat sürgettek az egyetemi és az országos vezetőkkel és nem utasították el eleve a tandíj bevezetését.* A HT-elnök úgy fogalmazott hogy a tandíj bevezetése fontos gondolkodtató erővel bír majd: *ezentúl jobban elgondolkodnak a fiatalok azon, hogy továbbtanuljanak-e vagy dolgozzanak.* Egy másik diákvezető szerint elvileg kétféle felfogása lehet a tandíjnak: tekinthető olyan díjnak, amit a diák azért fizet tanulmányai költségeihez való hozzájárulásként, hogy végzés után jobb lehetőségei legyenek a munkaerőpiacon. Egy másik lehetséges felfogás szerint *a diák a társadalom javára tanul,* s ezért annak kötelessége eltartani őt „inaktív, nem dolgozó" diákévei alatt.

Egyetértés abban mutatkozott, hogy tárgyalásokat kell kezdeményezni a tandíj ügyében. A hírek szerint erre például Kupa Mihály hajlandónak is mutatkozik.

Mi lehet a diákok tárgyalási pozíciója, *mi legyen az elérendő cél?* — erre is próbált választ keresni a gyűlés. Ezzel kapcsolatban elhangzott: *meg kell akadályozni, hogy a diákok amúgy is kevés és tovább csökkenő juttatása adóköteles legyen.* Egyelőre nem világos, hogy ha igaz az a hír, ami szerint a tandíj levonható lenne az adóalapból, akkor kinek az adóalapja jön itt szóba; a diáké, a szülőé, az eltartóé? Más javaslat szerint *el kellene érni, hogy a tandíj összegével egyenlő mértékben növekedjen a diákoknak járó bevétel.* Az OFESZ álláspontja is elhangzott *Várnagy József elnökhelyettes, ötödéves szegedi diák* interpretálásában: *a tandíj fölfogható negatív ösztönzésnek, amitől a diákok jobban magukénak érezhetik az egyetemet,* hiszen annak döntései, gazdálkodása ezentúl „jobban fáj" majd a diákoknak. Ugyanakkor a tandíj bevezetése azt jelenti, hogy *a 14-18 éves korban a továbbtanulásról hozandó döntés ezentúl valóban egy életre szól,* hiszen aligha lesz jellemző, hogy a családok második nappali képzést, vagy pályamódosítást finanszírozni tudnak majd. *A tandíj emellett ellentétben áll a felvételivel:* vagy egyik, vagy másik, de csak egyik jogos. A tandíj bevezetése normális esetben *együtt jár egy hallgatói hitelrendszer bevezetésével, ám ilyenkor a bankok állami garanciát kötnek ki a konstrukcióra, ez pedig egyértelműen növeli az állam tehervállalását.* Hozzáteendő azonban, hogy itt *egyelőre nincs szó hitelrendszer bevezetéséről.* A sztrájkra való biztatás nem hangzott el senki szájából, de az OFÉSZ-vezető szövegében utalás volt arra, hogy *állampolgári engedetlenségnek (például kollektív nemfizetésnek) helye van a tandíj egyoldalú bevezetése esetén.* Ha pedig erre válaszul az állam tovább csökkenti a juttatásokat, akkor *önsegélyező diákpénztárakkal lehet azt kivédeni.* Itt elég homályosan múltbeli vöröspénztárra, szakszervezeti, munkásmozgalmi példára emlékeztetett az OFÉSZ-vezető.

A gyűlés nem hozott döntést azonkívül, hogy *a HT készítsen alternatívákat,* folytasson tárgyalásokat és *egy későbbi hallgatói gyűlés ismét tűzze majd napirendjére* a témát. December elsején demonstrációképpen hallgatói gyűlést tart a HT, ahol *konkrét tiltakozás lesz tandíjügyben.*

A hallgatói gyűlés ezen a ponton jelen levő 21 résztvevője elfogadta azt a javaslatot, ami szerint *a HT tavasztól 15 tagú lesz,* s a folyamatosság biztosítása érdekében *félévente 5—5 tagja cserélődik majd.*

m. g.

Ötödévesen — optimistán

Négy pár gyerekcipőt kaptam

Magas és szőke. Két kislány édesanyja. *Küllőiné Szepesi Zsuzsanna* az idén *Prágerdíjat* nyert, amelyet azok között osztanak ki, akik már családot alapítottak és az egyetemen is jól megállják a helyüket. Egy félórás beszélgetés során, amelyen jelen volt kisebbik lánya is, sikerült valamelyest megismernem:

— Az első lányom, Judit akkor született, amikor a második félévet kezdtem az egyetemen. Az ismerőseim közül sokan féltettek, hogy mi lesz majd velem egy gyerekkel, de én ezt játéknak képzeltem. Nem gondoltam át komolyan, hogy mivel is jár a gyereknevelés. Nem szeretek gondot csinálni abból, ami nem feltétlenül az. Természetesen később éreztem a helyzet komolyságát, de akkor is nagyon optimista voltam. Arra számítottam, hogy nyugodt, csendes lányom fog születni. Ez így is történt, nagyon jó gyerek. Anna két évvel később született. Vele kapcsolatban még könnyebben elláttam a napi teendőket, már volt tapasztalatom.

A gyerekek nevelésével többnyire én foglalkozom. Én intézem a hivatalos ügyeiket, én választom az orvosukat, én próbálom őket következetesen nevelni. A férjem úgy gondolom, sokat dolgozik, igyekszem a gyerekekkel kapcsolatos problémákat egyedül elintézni. Természetesen azért nem marad ki ő sem teljesen ebből, és ezenkívül a családban nagyon sok segítséget kapunk. Annán és Judíton kívül van még egy nevelt lányunk is, és még szeretnénk újabb gyerekeket.

Az egyetemen nem jelentett különösebb problémát, hogy otthon a tanuláson kívül más feladatokat is meg kellett oldanom. Olyan ember vagyok, akinek szüksége van a megterhelésre. Ez ösztönöz arra, hogy hatékonyan kihasználjam az időmet. Tanulásra nem jutott sok idő, így megtanultam intenzíven, koncentráltan tanulni.

Sokat könnyítettek a helyzetemen a reformévfolyam által nyújtott lehetőségek. Megtervezhetem, hogy mikor milyen kötelezettséget vállalok, nem volt kötelező órára bejárni. Azt is számításba vettem, hogy ha szükséges, akkor évet halasztok, vagy egyéni tanrendes leszek. Ezeket a lehetőségeket szerencsére nem kellett kihasználnom. Kezdetben voltak ugyan nehézségeim, de később sokkal könnyebben ment a tanulás és az eredményem is jól alakult. Most a gazdálkodási karon tanulok, két szakirányom a vállalat értékelése és a menedzsment. Az első kiválasztásában szerepe volt a férjemnek, ő is ezzel foglalkozik. Ezenkívül érdekelnek a szervezeti problémák, a vezetés pszichológiai oldala, ezért választottam másodiknak a menedzsmentet. Nagyon kedveltem azokat a versenyeket, ahol dolgozattal szerepeltünk. Ilyenkor általában a gyakorlat oldaláról közelítettem a feladatot, konkrét eseteket vizsgáltunk, eljártunk vállalatokhoz. Ezzel kapcsolatban van egy élményem is. Másodévesen részt vettem a vállalat-gazdaságtan tanszék versenyén és bekerültem az utolsó fordulóba, ahol már ajándékot is kaptunk. Én négy pár gyerekcipőt kaptam, ami akkor nagyon jól jött.

Valamelyest különböztem az évfolyamtársaimtól a korai gyerekvállalás miatt, de úgy érzem, ennek különösebb jelei nem mutatkoztak meg. Mindig benne voltam az egyetemi bolondságokban, mint a többiek. Az otthoni gondokat otthon hagytam.

Azok, akik korán vállalnak gyereket, biztosan gondolnak arra, hogy mennyi dolgot elmulasztottak. Én is foglalkozom néha ezzel, de az eredmény mindig az, hogy úgy érzem, jól döntöttem. Így olyan élményben van részem, amely kétségtelenül a gyerekek javára dönt.

Mindezek mellett nagyon jól érzem magam az egyetemen. Ennek két oka van. Sikerült megtapasztalnom az előző oktatási rendszert és látom, hogy sokkal hasznosabb, sokkal több lehetőséget nyújt a jelenlegi, mint a korábbi. A másik dolog az, hogy számomra a tanulás, az egyetem nem kötelezettség, teher, hanem inkább kikapcsolódás. Egyáltalán nem jelent gondot az, hogy a gyerekekkel kell foglalkoznom, de úgy érzem, szükségem van arra, hogy emberek között legyek és folyamatosan, szellemi tevékenységgel próbára tegyem magam. Nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy már van saját családom és eközben az egyetem révén a családon kívül is jól érzem magam.

Karácsony Enikő

„A WSK mindenki számára nyitott"

Beszélgetés Koncz Katalin docenssel

Az ajtón (II. emelet 261. szoba, emberi erőforrások tanszék) elegáns papírlapon zöld filctollas felirat olvasható: Women's Studies Központ. Az első lépés nem mindig látványos...

— *Szükség van most erre? Egyáltalán, hogyan kezdődött?*

— Már régóta küzdök azért, hogy létrejöjjön egy ilyen központ, amely egyszerre több célt is szolgálna és hogy a mi egyetemünkön jöjjön létre. November elején részt vettem az Európa Tanács mellett működő European Network for Women Studies nevű szervezet konferenciáján, amely szervezetnek vezetőségi tagja és magyarországi összekötője vagyok. Akkor már a zsebemben volt a rektor úr levele amelyben az egyetem vezetése nevében támogatásáról biztosított és felkért arra, hogy kezdjem el egyetemünkön a Women's Studies Centre szervezését. Erre pedig azért van szükség, mert nálunk az oktatásból eddig teljesen hiányzott az ún. „gender aspect", amire nincs jó magyar kifejezés, talán úgy fordítható, hogy a „társadalmi nem" nézőpontjából való megközelítés. Azt mindannyian tapasztaljuk, hogy a társadalmi problémák sajátos „nemi" szűrőn keresztül jelennek meg, a nemi determináció önmagában különböző életesélyeket eredményez és nálunk mindez semmilyen formában nem tükröződött az oktatásban. Hozzáteszem, hogy a nyugat-európai egyetemeken mindenütt van olyan szervezeti egység, amely nőtanulmányokkal foglalkozik. Ott az egyetemeken sokkal érzékenyebbek az esélyegyenlőségre és általában véve a nők társadalmi helyzetének alakulására. A nőkérdés gyakran mint a legnagyobb társadalmi kisebbség problémája szerepel a különböző vizsgálódásokban.

— *Mi lenne mégis a konkrét feladata a WSK-nak? Kiknek az érdeklődésére számíthatna?*

— Több feladatot látna el egyidejűleg. Elsősorban hazai és nemzetközi, nőtémával kapcsolatos kutatásoknak a szervezését vállalná, illetve egyetemi hallgatók oktatását interdiszciplináris jellegű nőtémákban. További fontos feladatnak tartom konferenciák szervezését, Women's Studies könyvtár és adatbank létrehozását, kiadványok szerkesztését, oktatók és hallgatók egyetemek közötti cseréjének a bonyolítását, a már most is működő hallgató kutatócsoportok kiszélesítését és tevékenységének bővülését. Most januárban egy készségfejlesztő tréninget szeretnénk szervezni „gyakorló" nővezetők és vállalkozók számára. Egyelőre még az anyagi források feltérképezése folyik, a külföldi források mellett cégeket és alapítványokat, de magánembereket is meg akarunk keresni itthon, hogy szponzorálják a tevékenységünket. Munkánk szempontjából nagyon fontos az, hogy ez nem férfiellenes közelítés, nem felbőszült feministák klubja, hanem olyan oktatási-kutatási centrum, amelyben remélhetőleg részt fognak venni férfiak éppúgy, mint nők. Amit csinálunk, nemcsak nőknek és nőkről fog szólni, hanem mindenkinek és a nőkön keresztül mindenkiről, az egész társadalmunkról. Az egyetemen 4 ember alkotja a „kemény" magot: *Kapony Erzsébet,* aki az Európa Tanács férfi-női egyenjogúsággal foglalkozó állandó bizottságának tagja, illetve *Hrubos Ildikó* és *Nagy Beáta* szociológusok, valamint jómagam. Szakértői gárdánk 20-25 külsősből áll és ők gyakorlatilag valamennyi szakterületet lefedik. Ami pedig a hallgatókat illeti, a „Nők a társadalomban és a családban" című szabad alternatív tárgyra, amelyet felsőéveseknek hirdettem, nagy volt az érdeklődés, 40 diák jár körülbelül az óráimra és ez szép szám egy pusztán aláírásos tárgy esetében. Közöttük nemcsak lányok, hanem fiúk is vannak. A két proszemináriumra pedig néha be-benyitnak lányok, akik nem hozzám járnak, csak érdeklődnek. „Jöttünk vitatkozni" — mondják és vitáznak is. Természetesen azt remélem, hogy ez az érdeklődés nem csökkenni, hanem növekedni fog. Ezek az első lépések, a továbbiakat illetően optimista vagyok.

(vé)

Jövőnk Latin-Amerika?

Pesszimista beszélgetés Kollár Zoltánnal

A magyarországi politikai küzdelmek során sokszor negatív példaként emlegetik Latin-Amerikát: „Ha így mennek tovább a dolgok, akkor az instabil dél-amerikai demokráciák sorsára jutunk." Máskor pozitív mintaként hivatkoznak egy-egy ottani ország eredményére: „Lám, fejlett és kevésbé fejlett országok is integrálódhatnak, ahogy arról Mexikó és két északi szomszédja megállapodott." Mennyire megalapozottak ezek az összehasonlítások? Milyen tényleges gazdasági fejlődési utat járt be ez a régió az elmúlt évtizedekben? Ezekre a kérdésekre kértünk választ Kollár Zoltántól, a világgazdasági tanszék oktatójától, akinek Stabilizáció vagy modernizáció (A latin-amerikai gazdaság az ezredforduló előtt, 1960—1990) című könyve nemrég jelent meg a PTK Közgazdaságtani (f)irkák sorozatában.

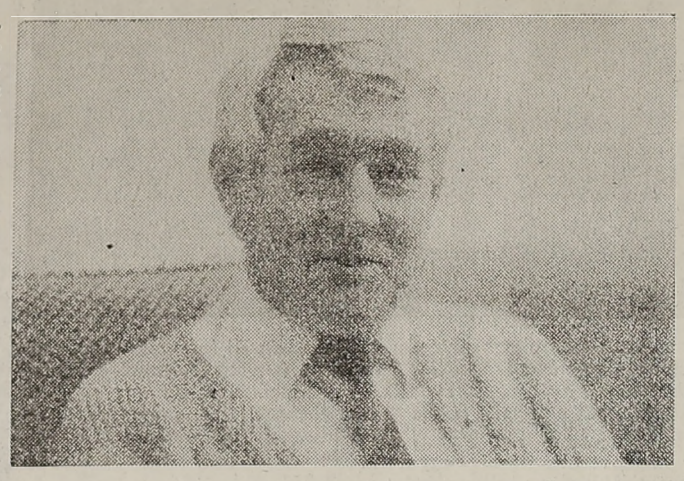

Fotó: Komó

— A Latin-Amerikára való hivatkozásokat nagyon óvatosan kell kezelni: az ottani országok és Magyarország (és a többi kelet-közép-európai ország) közt nagyon sok a hasonlóság, de éppilyen sok a különbség is — kezdi válaszait Kollár Zoltán. — Mindenesetre érdemes odafigyelnünk erre a régióra. Sok gazdaságpolitikai „gyógymódot" kipróbáltak ott kisebb-nagyobb sikerrel, de inkább sikertelenül. Ezekből okulva elkerülhetők lehetnek a buktatók. De pozitív tanulságokkal is szolgálhat ez a térség, nemcsak gazdaságiakkal. Így például

a mexikói vagy a chilei egyetemi rendszerből legalább annyit tanulhatunk, mint az észak-amerikaiból!

Arra is mindenképpen fel kell figyelnünk, hogy a latin-amerikai országok között is igen nagy különbségek tapasztalhatók, így az általánosítás gyakran felszínes sztereotípiává válik. Ezért korántsem biztos, hogy egy-egy, Magyarországnak szánt gondolatnak a latin-amerikai példával való alátámasztása erősíti a mondanivalót.

— A latin-amerikai országok gazdasági próbálkozásairól nekem mégiscsak leginkább a hiábavalóság szó jut az eszembe. Ha „nyitnak", akkor veszítenek a fejlettebb régiókkal való gazdasági versenyben: ha megpróbálnak elzárkózni ettől, akkor meg annak a hátrányait kénytelen elszenvedni.

— Kétségtelenül érezhető egyfajta kettősség az ottani gazdasági fejlődésben: a perifierizálódás és a fejlődés folyamatai egyszerre vannak jelen. A gazdaság elhúzódó válságán nem sikerült túllépniük; hosszabb, évtizedes és rövidebb,

2-3 éves ciklusokban követik egymást a fellendülések és a visszaesések.

A hatvanas években sok ígéretes elhatározás született: regionális integráció, nyitás a külső piacok előtt és ezzel egy időben a hazai gazdaságokat alkalmazkodóképessé tevő reformok és a többi. Ám az akkor elindult jó irányú folyamatok megtorpantak, ellaposodtak. A gazdasági nyitást például végül is úgy valósították meg, hogy közben fenntartották a protekcionizmust, ami miatt még a jó eredménnyel kecsegtető új beruházások is ellustultak, visszahúzódtak a vámokkal védett, kényelmes belső piacokra. Nem váltak versenyképessé. Ennek és a hetvenes évek második felében választott gazdaság- és üzletpolitikának a következtében

a nyolcvanas évek elejére a latin-amerikai országok az adósságcsapda áldozataivá váltak,

nem tudták visszafizetni azokat a kölcsönöket, amelyek segítségével finanszírozták versenyképtelen gazdasági szektoraikat, s így elodázták a gazdaság modernizálását. A nyolcvanas éveket „elveszett évtizednek" hívják Latin-Amerikában. Ekkor a gazdasági pangás és az eladósodás kiegészült a rendkívül magas inflációval is. Most, az utóbbi két-három évben ismét a hatvanas évek jó kezdeményezéseihez nyúlnak vissza, például újjáélesztik integrációs törekvéseiket, végre elkezdik leépíteni a gazdaságot „bezáró" protekcionista korlátokat.

— De a társadalmak elszegényedő népessége még az átmeneti nekilendülések idején sem csökken...

— Sőt, azt mondhatjuk, hogy a sajátos latin-amerikai fejlődés ára a heterogén társadalom és gazdaságszerkezet ketté szakadása, a duális szerkezet megerősítése. Amikor a társadalom felső rétegében élők egzisztenciáját biztosító gazdaság modernizálódik, akkor ennek következtében széles munkavállalói, alkalmazotti rétegek

az alulra kerülők változatos túlélési technikákkal tartják fenn magukat,

a csempészettől a nagycsaládok tagjainak egymást segítő akcióin át az alkalmi, utcai árusításig. Országonként eltérő a periférián lévők aránya, mégis azt mondhatjuk, hogy — becslések szerint — Latin-Amerikában a lakosság mintegy 50 százaléka nem jelenik meg a legális, tehát nem a feketepiacon.

— Hogyan lehet fenntartani a politikai stabilitást ilyen körülmények között?

— Hosszabb távon sehogy, diplomatikusan fogalmazva, igen nehezen. Átmenetileg úgy-ahogy. Jelenleg erősebb a populizmussal (pontosabban latin-amerikanilázódott válfajával) szembeni félelem, mint

egy puccskísérlet, ami azonnal „leültette" a gazdaságot

s ma már nagyon jól érezhető, hogy az üzlet visszahúzódik erről a területről. Ez és más példák is arra utalnak, hogy az „elveszett évtized" pozitív eredményeként regisztrálható demokratizálódási folyamat egyelőre még igen törékeny, annál is inkább, mert a civilvesztik el állásukat és morzsolódnak le a középosztályból országuk belső perifériájára, a nagyvárosi és vidéki bádogvárosokba. Ezekből pedig nincs társadalmi méretű, rétegeket felemelő visszaút. Ezzel szemben a társadalmak alkalmazkodtak ehhez a kettészakadottságukhoz:

a gazdasági elégedetlenség miatti politikai protestálási hajlam. A kilátástalan helyzetben lévő tömegek a latin-amerikai populista politikai irányzatok ismétlődő kialakulásának, újjáéledésének a bázisai, ami veszélyezteti a demokratikus politikai rendszereket. A társadalmi felfordulás káros következményeinek megelőzésére pedig eddig többnyire a puccsok kínálkoznak eszközül, akár a katonák lépnek akcióba, akár a régióra jellemző erős elnöki rendszerek lehetőségeit használják fel erre.

Ez viszont egy ördögi körhöz vezet. Vegyünk egy példát: Venezuela az elmúlt években jól fejlődött. Úgy tűnt, sikerül stabilizálnia gazdaságát. Bekövetkezett azonban

szféra még nem képez elég ellensúlyt a gazdaság és a politika túlcentralizálásával szemben.

— Mexikót pozitív példaként emlegetik az utóbbi időben a Kanadával és az Egyesült Államokkal kötött szabadkereskedelmi szerződése nyomán. Ugyanakkor azok az északi vállalatok, amelyek a közös határ mentén Mexikóba települtek, nem a legfejlettebb ipari kultúrát honosították meg, hanem kihasználva a lazább környezetvédelmi előírásokat, természeti katasztrófát okozva termelnek olcsóbban.

— A kételkedés megalapozott lehet ezzel a szerződéssel kapcsolatban. Ha csak a dokumentum szövegét vizsgáljuk, akkor a legkritikusabb olvasó sem találhat benne kivetnivalót. A felek vállalják, hogy megelőzik az általad említett, úgynevezett „maquiladorai" fejlődési utat. Kérdés, hogy mi valósul meg a leírt szavakból, hogy át tudják-e hidalni kölcsönösen előnyös módon a felek közti számottevő gazdasági fejlettségbeli különbségeket? Ha igen, az komoly pozitív mintát és kihívást jelenthet más fejlődő országok számára is.

— Térjünk vissza Kelet-Közép-Európa és Latin-Amerika összehasonlítására. A két térség fejlettségét, hagyományait és törekvéseit nézve, a hasonlóságok alapján úgy tűnik, hogy versenytársak leszünk a világpiacon.

— Valóban igaz, hogy mindkét régió a külső gazdasági kapcsolatoktól való elzárkózás kísérletének évtizedei után próbál visszatalálni a világgazdaságba. Csakhogy itt mindjárt van egy fontos különbség is. Míg Kelet-Európában ez az elzárkózás politikai indíttatású volt, addig Latin-Amerikában sokkal inkább gazdaságpolitikai megfontolások álltak emögött. Ebből következően

az ottani országok ipari-technikai bázisa jobb az itteninél:

akármennyire enklávé jellegű is, a társadalom jórészétől „hermetikusan" elzárt is azoknak az országoknak a gazdasága, az az ipar gyakran a legmodernebb felszereléssel dolgozik.

Különbség az is, hogy míg a mi régiónk egyértelműen Európa nyugati feléhez igyekszik kapcsolódni, ez számára a világgazdaságba való integráció útja, addig vetélytársaink számára Európa másodlagos fontosságú, inkább csak a „több lábon állás" igénye hozza őket erre a piacra, nem ez a legfőbb külső kapcsolatuk.

Latin-Amerika inkább attól tart, hogy a segélyek, a külföldi tőke elfordul tőle az újra kapitalizálódó Kelet-Európa felé. Ezt azonban egyelőre semmi sem támasztja alá.

— Megelőzhetjük valahogyan, hogy egymás rovására fejlődjön ez a két régió?

— Nos, erre nehéz lenne válaszolni. Egy biztos: érdekünk,

ez a híd „kifelé fordul", elszakad az „anyaországtól",

tovább szűkítve a kínálatot és a keresletet annak belső piacán, s így további csoportokat szorítva ki a gazdaságon kívül rekedtek rétegébe. Egy ördögi kör lehet ez is, amiből nagyon nehéz kitörni, ha egyszer már kialakult.

Ráadásul egy ilyen folyamat természetesen magával hozná nemkívánatos politikai következményét, például a „populizmus" nem kívánatos formájának felerősödését is. Azoknak a politikai csoportoknak a kialakulását, amelyek a hatalomért való harcban visszaélnek széles társadalmi rétegek elesettségével.

Annak, hogy ezt elkerüljük, leginkább az lehet a biztosítéka, ha a fejlett országokhoz hogy a latin-amerikai partnereinkkel fenntartott kapcsolataink tartósak, szilárdak legyenek. A nagy távolság ellenére túl kell lépni azon, hogy egy-egy nagyobb üzlet nyomán neki-nekibuzdulva, ciklikusan építjük kapcsolatainkat!

— Végül is előképe-e a magyar társadalomnak a latin-amerikai duális szociális és gazdasági rendszer vagy sem?

— Remélem, hogy nem, de megvan ennek a lehetősége, ha a magyarországi gazdasági stabilizálódás az ottani modell mintájára megy végbe. A duális társadalmi struktúra kialakulása hamar elérhet egy pontot, amelyen túl visszafordíthatatlan „fejlődési" úttá válik. Ha az amúgy is szűk piac tovább szűkül, akkor a modern gazdaság csak egy keskeny hídfőállást tud itt kiépíteni magának. Erre a kicsi piacra viszont nem érdemes termelni, ezért

való felzárkózásunk a társadalmi és gazdasági integráció mellett megy végbe. A latin-amerikai fejlődés tapasztalatai (is) azt mutatják, hogy a gazdaság szerkezeti zavarainak elhárítása pusztán növekedési stratégiával nem hoz tartós eredményt. A szükséges modernizáció nélküli és a gazdasági, társadalmi ellentmondások végleges kezelését elodázó vagy legfeljebb csak ímmel-ámmal végrehajtó fejlesztéspolitika újratermeli a gazdasági folyamatok kettősségét: lehet növekedni, de a perifériázálódás fennmarad, így magától a duális társadalmi modelltől nem lehet megszabadulni.

Komócsin Sándor

Nyílt levél dr. Mihalik István professzornak

KEDVES TANÁR ÚR!

A november 6-án megjelent Közgazdászban olvastam az Ön „Becker a 20. amerikai közgazdász" című cikkét, amely rendkívüli tájékozottságáról tesz tanúbizonyságot. Ezt az írását is — az Öntől megszokott módon — bizonyára alapos munka előzte meg és Beckert úgy mutatta be, hogy most már szinte személyes ismerősömnek gondolom. Kérem azonban, hogy magyarázza meg a címét és azt a mondatát, hogy „Eddig 31 tudós kapta már meg a közgazdasági Nobel-emlékdíjat [egy-egy francia, holland, orosz, osztrák, két-két norvég és svéd, négy angol és tizenkilenc amerikai (közülük egy-egy angol, francia, holland, olasz és két orosz származású)]. Becker a 20. amerikai közgazdász, aki ebben a jelentős nemzetközi elismerésben... részesült." Azért nem értem, mert például a Die Presse 1992. október 14-i számának hasábjain az olvasható, hogy eddig 32 alkalommal adományozták ezt a díjat és Becker a 19. amerikai közgazdász, aki megkapta.

Hogyan jött ki Önnek a 31. és a 20.?

Budapesten, 1992. november 11-én

Opauszky Erzsébet

Miért húsz és nem tizennégy, tizenkilenc vagy huszonegy?

Ki amerikai?

Kedves Opauszky Erzsébet! Kérdésének lényege, hogy a Die Presse-ben a tizenkilencediknek tekintett Nobel-emlékdíjas közgazdász szerintem miért a huszadik. Nemcsak a Die Presse, hanem a Handelsblatt és más periodikák is a tizenkilencediknek tekintették. A kérdést azonban úgy is meg lehetne fogalmazni, hogy huszonegyedik-e, avagy csak tizennegyedik a tizenkilencedik.

A probléma tulajdonképpen az, hogy *kit tekintünk amerikainak?!* Erre számos válasz lehetséges, illetve adható. Az egyik: aki az USA-ban született, a másik: aki amerikai állampolgár, a harmadik: aki a díj odaítélésekor az USA-ban dolgozott, egy további: aki ma az USA-ban él.

Az Egyesült Államokhoz való szoros kötődés *tizennégy* Nobel-emlékdíjasnál vitán felül áll. Ők a következők: Samuelson (a díj odaítélésének éve 1970); Arrow (1972); Friedman (1976); Simon (1978); Schultz (1979); Klein (1980); Tobin (1981); Stiegler (1982); Buchanan (1986); Solow (1987); Markovitz (1990); Sharpe (1990); Miller (1990); Becker (1992).

A következő öt közgazdász „amerikaiságát" sem nagyon vitatják. Az orosz származású Kuznets (1971) 21 éves korában, 1922-ben érkezett az USA-ba és az ugyancsak orosz Leontief (1973) 25 évesen, 1931-ben. A holland Koopmans (1975) 30 évesen 1940-ben, a francia Debreu (1983) 29 évesen 1950-ben, az olasz Modigliani (1985) 21 évesen 1939-ben került Amerikába.

Van még *két* angol, akinek az „amerikaisága" megkérdőjelezhető. Egyikük a Nyugat-Indiában született Lewis (1979), aki 1963 óta (48 éves kora óta) tanít a Princetoni Egyetemen és ma is ebben a városban él. A másik Coase (1991), aki a PhD-fokozat megszerzése után 1951-ben emigrált az USA-ba. A két angol közül én csak Coase-t soroltam az „amerikaiak" közé. Lewis ugyanis kormánytisztviselőként az Egyesült Királyságban számos hivatal munkatársaként is tevékenykedett és több, volt koronagyarmaton, látott el kormánytanácsadói feladatokat. Coase neve és tudományos tevékenysége viszont szorosan egybekapcsolódik a Chicagói Egyetemmel.

Így jött ki nekem az, hogy Becker a huszadik amerikai.

Belátom, hogy félreérthető az „eddig 31 tudós kapta már meg..." kitétel, én ezt az 1992 előtt díjazottakra értettem. Ezen a listán ő tehát a 32.

Budapest, 1992. november 16.

Dr. Mihalik István

Környezeti hatásvizsgálatok-szeminárium

Részt vettünk egy környezeti hatásvizsgálatokkal (KHV) foglalkozó szemináriumon az ELTE Klub és a BKE Környezetgazdálkodási tanszék szervezésében 1992. szeptember 21—23. között.

A kurzus angol nyelven folyt, *Michael Melanson* és *Steve Fehér* vezetésével, akik a *San Francisco-i* székhelyű *Global Environment Management Services* tagjai. Cégük környezeti tanácsadással, környezeti hatásvizsgálatok irányításával és beruházási döntések környezeti szempontú értékelésével foglalkozik. *Szakértői a világ különböző részein kurzusokat tartanak* a KHV-ről és annak kaliforniai gyakorlatáról.

Michael Melanson biológus végzettségű, Steve Fehér pedig mérnök, s mindketten évtizedes tapasztalatokkal rendelkeznek ilyen vizsgálatok elvégzésében. Sokszor az ellenkező oldalt képviselték egy-egy ilyen felmérésnél. *Michael a környezeti szakértő, Steve az építtető szerepét játszotta.* Éppen ezért meg tudták nekünk mutatni, hogy *egy létesítmény megvalósításánál mennyi különböző érdek ütközésével kell számolni*, s milyen következményei vannak az egyes érdekek érvényesülésének.

Az előadásokon képet kaphattunk a Magyarországon mindeddig ismeretlen EIA (Environmental Imparct Assessment — Környezeti Hatásvizsgálat) folyamatáról. *Kaliforniában már 1970-ben hoztak olyan törvényt, amely minden beruházás megvalósítása előtt kötelezővé tesz egy előzetes vizsgálatot annak felmérésére, hogy az új létesítmény milyen változásokat okozhat a természeti és társadalmi környezetében.* A kapott eredmények alapján elrendelhetnek egy mélyebb, részletesebb elemzést is. Ez többek között *a következő tényezőkre terjed ki: víz, levegő, állatvilág, zaj, földhasználat, közlekedés, új szolgáltatások szükségessége, egészségi helyzet, tájkép, kulturális környezet stb.*

A felmérés eredményeiről részletes beszámolót készítenek, amelyet az érdekelt felekhez (építtető vállalat, érintett intézmények, helyi kormányzat, lakosság) eljuttatnak, majd a létesítmény megépítésének kérdését társadalmi vitára bocsátják. A vita célja, hogy a különböző érdekcsoportok megpróbálják egyeztetni álláspontjaikat, amely a project — legtöbbször kompromisszumokkal történő — elfogadásához vagy esetleg elvetéséhez vezet.

Ez az eljárás Kaliforniában ma már bevett gyakorlat, de ők is több évtizedes tanulási folyamat útján jutottak el idáig. A megvalósítás még ma is sokszor problémákkal és ellentmondásokkal teli. Ennek ellenére *jelentős előrelépést jelent a 70-es évek előtti állapotokhoz képest, hiszen a károk megelőzésére nem pedig utólagos kezelésére koncentrál.* Fontos még kiemelni, hogy a lakosságot is bevonják a döntéshozatalba, és fórumot biztosítanak az érdekek nyílt ütköztetésére. Ezzel sok későbbi konfliktust kerülhetnek el, és ez legtöbbször a befektető számára is költség-megtakarítást jelent. Az sem elhanyagolható szempont, hogy ez az eljárás elősegítheti a létesítmény gyorsabb beilleszkedését társadalmi környezetébe.

Egy háromnapos kurzus keretében természetesen nem lehet annyi ismeretre szert tenni, hogy ezt a gyakorlatban is hasznosítani tudjuk, de *egy olyan újfajta eszközt mutattak be nekünk, amely Magyarországon is használható lesz a beruházási döntéseknél.* Ezt a most készülő Környezeti Hatásvizsgálat törvény is ki fogja kényszeríteni.

KOVÁCS ALEXA
MAROSY ZOLTÁN
KOVÁCS ESZTER

Ösztöndíjfizetés

Tájékoztatjuk hallgatóinkat, hogy az EDJB, a gazdasági igazgatóság és az oktatás adminisztrációval foglalkozó munkatársak egyeztetése alapján, az ösztöndíjfizetések tervezett időpontjai: 1992. december 15. és 1993. január 19.

Tarkaréten a Rajk?

Még nincs Tarkaréten a Rajk, de november 24-én, kedden este megjelenik. Egész estés Happening (Teaház, magyar narancs, sör, táncház stb.) A részleteket lásd a plakátokon!

Minden elsőst szeretettel várunk!

a rajkosok

Gyenei Márta szociológus

A másság védelmében

A cigányság mindig gondot okozott a társadalomnak. Az életszínvonal romlásával ezek a gondok csak szaporodtak. Okkal, ok nélkül csökken velük szemben a tolerancia. S megjelennek a gyűlölet jelei. A lakótelep falán öles betűkkel van kiírva, cigányok megdögöltök. Levakarni sem lehet. Nyáron lefestették, de másnap ismét ott volt kiírva. Lassan hozzászoktunk, nem vesszük komolyan, majd elmúlik. De vajon így gondolják ezt a cigányok is? A cigányság helyzetéről érdeklődtünk Gyenei Márta szociológustól, aki cigánykutatással és etnikai kutatással is foglalkozik. Nincs könnyű helyzete, hiszen a cigánykérdés önmagában egy hatalmas probléma. S ma sajnos külön aktualitást is ad neki a gyűlölködés. A riport során a szociológusnő munkássága felől érdeklődtünk, aziránt, hogy éli meg a cigányság a gazdasági válságot? Egyre rosszabb körülmények között élnek, milyen következményekkel járhat ez? Lát-e kiutat a szociológus ebből az állapotból? Nem találja-e hiábavalónak a munkáját?

— Azt hiszem, hogy megfogalmaztad az okokat, a problémákat, amelyeket megpróbálok naponta feldolgozni magamban. Hogy lehet-e, szabad-e ezt csinálni, ront vagy javít az ember, amikor segíteni akar?

A régi munkám, a településszociológia számomra sokkal könnyebb volt. Általában apró falvakban jártam, amelyeket társközösségekké minősítettek, megfosztva önállóságuktól. Ezek voltak az ún. szerepkör nélküli települések, s számomra örökké elfogadhatatlan volt, hogy ahol ember él, ott hogy lehet szerep nélküli településről beszélni. Elvitték az iskolát, az üzleteket, a papot, a tanítót, szóval mindent, ami mozgatta, összefogta a falut. Elmentek a fiatal szülők a gyerekeikkel. Mégis ott dolgozni jó volt. Beszélni a régi öreg parasztemberekkel, hallgatni az ízes magyar beszédet. Nagyon szerettem ezt csinálni.

A nyolcvanas évek vége felé a tanszék kapott egy megbízást Szolnok megye legválságosabb településének, Tiszabőnek a szociológiai felmérésére. Az akkori megyei tanács — ami nem volt azért jellemző — látva, hogy elakadnak, hozzánk fordult, és fölvállalták, elfogadták azokat a problémákat, amiket mi ott elkezdtünk feszegetni. És természetesen továbbvitték, amihez nem kevés politikai bátorság is kellett. Az akkori légkörbe nem fért bele az etnikai probléma.

A munka elején többször úgy éreztem, hogy én ezt nem tudom csinálni. Tökéletesen más közegbe kerültem, mint amiben eddig dolgoztam. Mielőtt elkezdtem volna a kutatást, rengeteg jó tanácsot kaptam Diósi Ágitól, aki a Cigányúton című könyvet írta. Például olyanokat mondott, hogy ki ne ejtsem a számon, hogy kutatást folytatok. Rögtön házkutatásra gondolnának. Ha megkínálnak, akkor ne jöjjek el úgy, hogy valamit el ne fogadjak. Ez kezdetben elég sok problémát okozott. Megnéztem például a tanácsházán a bírságolási jegyzőkönyveket és sok családot láttam, amelyeket büntettek a dögkút felbontásáért. Végül is ezeken a dolgokon próbáltam túllépni. Ha nem is ételt, de kávét akkor is elfogadtam, hogyha fátyolos volt a pohár. Volt, hogy már öt-hat kávét is megittam egy délután, mert olyan szeretettel adták, hogy nem lehetett megbántani őket.

Azt hiszem mindig szerencsém volt. Ráérzek, vagy valahogy úgy összejönnek a dolgok, ami segít az első pár nehéz napon túlkeveredni. Így történt ezúttal is. Egy nagyon zűrös interjúkészítés után voltunk a kollégámmal. Húszan voltak egy szobában, két család. Közös volt az apa és két élettárs és azok gyerekei éltek együtt, ami egyébként botránykő volt a faluban. És kiderült, hogy eredetileg a férfinek kint a falu szélén, a telepen volt egy élettársa, akivel együtt élt, és volt egy másik, akivel nem élt együtt. Amikor beköltözött a faluba és villanyuk lett, akkor azt mondta az ember, miért maradjon kint a másik asszony a telepen, messze a falutól, az üzlettől a sárban. És behozta a villanyos házba a másik családot is. Ott éltek együtt. Ezt a falu azóta sem tudta megemészteni.

Kimentünk a gátra, hogy a riport után kiszellőztessük a fejünket, ahol két cigányemberrel találkoztunk. Fát loptak az erdőből, a gátőr meg üldözte őket. Menekülés közben a fa széthullott. Mi segítettünk nekik összeszedni. Tudtuk, hogy most lopásban segédkezünk, de nem volt mit tenni. 15-20 fok hideg volt, tudtuk, hogy a gyerekek otthon fáznak, nincs tüzelőjük. És akkor elterjedt, hogy hát ezek rendes emberek. Attól kezdve jobban megnyíltak az ajtók előttünk. Azóta járunk oda. Többször úgy gondoltam, hogy ezt a kutatást most már be fogjuk fejezni. Elkészültek a zárótanulmányok. De nagy helyzeti előnyünk van ebben a faluban: ismernek minket és mi is név szerint tudjuk a lakosságnak legalább a felét. Tudom, hogy a két ottlét között hol született kisbaba, ki kivel „hált el", kit szöktettek meg, kit bocsátottak el munkahelyéről. Ez olyan helyzeti előny egy szociológusnak, amit nem szabad veszendőbe hagyni.

Múltkor a Népjóléti Minisztériumban valaki vicesen megjegyezte: egy cigányra Tiszabőn esik a legtöbb szociológus. Jót nevettem rajta, mert végül is ez a munkánk elismerése. Rajtunk keresztül híradást kapnak ebből a faluból, ami nem az egyetlen ilyen hely ma Magyarországon. Ez olyan mint a hatvanas évek Penészleke.

Azt hiszem ilyen mélyfúrásra ritkán kerül sor. Most már négy éve dolgozunk ebben a faluban. Egyre többet tudunk meg, egyre mélyebb összefüggéseit próbáljuk a dolgoknak feltárni, hogy milyen sikerrel, az más kérdés. Tiszabő a munkaerővonzás szempontjából Törökszentmiklóshoz tartozik. Törvénybe iktatták, hogy azok a válság sújtotta területek, ahol a munkanélküliség aránya kétszerese az országosnak. Mivel Törökszentmiklós körzetében se tavaly, se tavalyelőtt nem volt kétszerese, ezért Tiszabő kiesik a válságtelepülések listájáról. Végigjártam a belügyminisztériumi államtitkártól kezdve az egész kört. Megígérték, hogy a következőkben felveszik Tiszabőt a listára. Nem tették. Így Tiszabő nagyon sok milliós támogatástól esett el. A munkaközvetítő iroda szerint a munkanélküliség 50 százalékos, az önkormányzat felmérése szerint 60. Lent jártam két hete, akkor folyt a tsz szanálása. Ezzel az utolsó 120 munkahely is megszűnik, és így talán már 80 százalékos lesz a munkanélküliség. A törvény szelleme szerint kétség nem fér hozzá, hogy ez válság sújtotta település. Mégis tehetetlennek érzem magam. Szerencsére jószándékú emberekkel találkozom a minisztériumokban, akik egyéni úton próbálnak segíteni, mert megértik, hogy itt nagyon nagy baj van. De akiért nem sír senki, ott nincs baj?

És természetesen a munkanélküliséggel összefügg a közbiztonság. Abban maradtunk a polgármesterrel, hogy

nem kell szaporítani a mezőőrök számát. Hagyni kell a cigányokat kijárni az erdőre, tudomásul kell venni, hogyha valakitől túl sokat lopnak, inkább szociális keretből térítsék meg, mert nem lehet ezeket az embereket bezárni a faluba, mert fölrobban. Itt nem akarunk Turát, ahol lőtt a mezőőr. Én tanácsoltam ezt, amivel valójában egyáltalán nem értek egyet, mert az önbíráskodáshoz az vezet, amikor nincs rend.

Itt a „rend"-en nem az előző rendszer félelmén alapuló rendjét, csendjét értem, hanem egy polgári jogrendet. Mert ha egy társadalom nem képes a rendet fenntartani, akkor az egyén elkezd bíráskodni, ami lincseléshez vezet, s valahol mindig ilyenen robbannak ki az etnikai alapú polgárháborúk. Én tehát maximálisan a jogrend pártján vagyok. De amikor megszűnik az életlehetőség egyes embercsoportok számára, akkor a szociológus olyan zsákutcába kerül, hogy azt mondja, kisebbik baj az, hogyha nem alkalmazunk mezőőröket, mintsem, hogy kitörjön, amitől félünk. Mert ha egy ország több lehetőséget nem biztosít számukra, ők még sem fognak éhen halni. Ha nem hagyjuk őket lopni, akkor majd rabolni fognak. Tehát hagyni kell, ha már idáig jutottunk. Mert a kutatás kezdetekor a cigány férfiak döntő többsége rendszeresen dolgozott. Ugyanakkor az 1991-es adatfelvételünk szerint a munkaképes korú cigány népességnek már csak 6,3 százaléka rendelkezett állandó munkaviszonnyal Tiszabőn. A rendszeres pénzjövedelmeken belül a munkaviszonyból származó jövedelem aránya a vizsgált cigánycsaládoknál az 1989. évi 50 százalékról 1991-ben 16 százalékra csökkent. A jövedelmek több mint a fele családi pótlékból származik. A szociális segélyezés pedig — az önkormányzat igen korlátozott

Mi lesz velük?

lehetőségei miatt — nem tud lépést tartani még a legminimálisabb igényekkel sem. És itt még nem beszéltünk a munkanélküliség beláthatatlan demoralizáló hatásáról, amikor fiatal férfiak százai lődörögnek az utcán, vagy ütik agyon idejüket a kocsmában. Ilyen körülmények között jobban szemet kell hunyni. De ezt nagyon nem jó szívvel mondtam és arra gondoltam, hogy a rendelkezésre álló pénzeket a segélyezés helyett munkahelyek létesítésére, ha másként nem megy, akkor a közhasznú munkahelyek számának növelésére kellene fordítani. Magyarországon is szükségszerűen be fog következni a cigányság radikalizálódása, mint a hatvanas évek Amerikájában a néger polgárjogi mozgalmak kapcsán bekövetkezett, de amíg lehetőségek vannak ennek mérséklésére, addig nemcsak hiba, hanem közös jövőnk szempontjából bűn is ezeket a lehetőségeket figyelmen kívül hagyni.

Személy szerint rengeteg gondot jelent számomra és nehezen megemészthető látni a nyomor kézzelfogható jeleit is naponta. Éhes emberek, mezítlábas, sovány, rongyos gyerekek. Tapasztalni az indulatot, amely feszíti nemcsak a cigányságot, hanem a nem cigányokat vagy, ahogy a faluban őket hívják, a magyarokat is. A konfliktusszituáció, amit az első nap, hogy megérkeztünk, a bőrömön éreztem és ez a feszültség fokozatosan nő. Amit én írok, ha nem is költői eszközökkel, de valahol segélykiáltás lenne, nem ennek a falunak, hanem ennek az országnak saját magának, hogy ébredjen, döbbenjen rá a veszélyre, itt egy polgárháború készülődik, csak idő kérdése. Négy éve, ahányszor ez eszembe jut, mindig elszorul belül valami és ezt változatlanul nem érzik azok, akikre tartozna.

Mint szociológus tudom, hogy a kutatási közegbe nem szabad belenyúlni, megpróbálni segíteni, mert nem tudok annyi ennivalót, ruhát odaküldeni, pénzt mozgósítani, hogy

Cigány madonna. Fotó: Fekete Attila

akár egyetlen falun is segíthessek. Mégsem tudtam megállni. Ruhát, csomagot szereztünk a Máltai Szeretetszolgálattól. A hallgatóim lemondtak a munkadíjukról, hogy buszt bérelhessünk Tiszabőre, amit aztán megraktunk csomagokkal. Utánajárunk pályázatoknak, amit tudunk, segítünk. De ez csepp a tengerben és nem igazi segítség, mert a munkanélküliség az igazi gond. Hogy én ezt nagyon nehezen tudom elviselni, ez azonban az én magánproblémám.

Amikor utoljára ottjártam, egy kislány, most másodikos, Tímeának hívják, a hideg télies reggelen egy műanyag strandpapucsban kékre fagyott lábbal jött hozzám és egy kukacos zöld birsalmát fogott a kezében: — azt álmodtam, hogy meg tetszett halni, és sírtam. És most kiválasztottam a legszebb almát otthon — mondta és nyújtotta felém. Timi édesapját, Elemért úgy ismertem meg, hogy az első nap, amikor bementünk a faluba, egy harmincas éveiben járó cigány férfi elkapott az utcán és vörösre vált arccal kiabálta, hogy felgyújtja a tanácsházát, felakasztja a tanácselnököt, majd megtudom, hogy mi lesz velünk is, dadogta, ha nem hallgatom meg. Megijedtem ettől a férfitól. De végül is rászántam magamat, elmentem hozzájuk. Egy végtelenül csöndes, mély érzésű ember fogadott. Már nem dadogott. Beszélgettünk az életéről, gyerekkoráról. Lopásért ült három és fél évet, nemrég szabadult. Timit nem tudta óvodába küldeni, mert nincs cipője, ezért a tanács 1500 forintra büntette. Elmentem hát a tanácshoz, elengedték a büntetést. Segélyt is kapott. Elemért fölvétettem a közhasznú munkára, ahol az egyik legjobb munkaerő lett. Négy év óta nem került vissza a börtönbe. Lehet, hogyha a helyzet így fog alakulni, akkor Elemér újra ott fog kikötni. Az interjú végén azt mondta: „Tetszik tudni tanár néni, olyan egyedül érzem magam ebbe a világba".

1988-ban az volt az álláspontom, hogy a végnapjait élő Kádár-korszak — akkor még igazából nem tudtuk, hogy ilyen gyorsan véget ér — belső gondjainak orvoslására előtérbe helyezni az etnikai problémákat. Ez szükségszerű mechanizmusa annak, amit bűnbakkeresésnek nevezünk.

Fölhúzták a zsilipeket az erdélyi és a felvidéki magyarság problémája előtt. Másrészt pedig szabad utat kezdtek engedni a cigánysággal kapcsolatos ellenérzéseknek. Az indulatok pedig egymásnak feszültek, mert egyénekre szakadt a társadalom és más levezető csatorna, kiút nélkül reménytelenül egymásban keresték a bajok okát Tiszabőn is.

S noha már a Kádár-rendszerben elkezdődött — a mostanra hatványozottan jelentkező — cigánysággal kapcsolatos probléma, mégis nagyon jó emlékeket őriz a cigányság a Kádár-rendszerről. Őket az ötvenes évek megpróbáltatásai, a sztálinizmus nem igazán érintette. Akkor alapvetően a parasztság felőrlése volt a cél és ehhez legfeljebb segédeszközként használták fel a cigányságot, padlássöpréshez a beszolgáltatásoknál, hamis tanúként az '56-os perekben. A legkiszolgáltatottabbakkal tették ezt és használták fel őket azokkal szemben, akikkel addig viszonylag nagy toleranciával tudtak együtt élni. Azzal, hogy a tradicionális paraszti gazdálkodás fölszámolódott, megszűnt az a természetes közeg, ahol a cigányság munkaalkalmat talált. Megszűnt a természetes munkakapcsolat köztük. A nagyüzemi mezőgazdaság pedig nem tartott igényt a cigány munkaerőre, ami most fogja éreztetni nagyon súlyosan a hatását, mert sok helyen nem lesz, aki megművelje a földet. Amikor a tsz-esítés után, a hatvanas évek végén a parasztság megszűnt az ipar számára, mint munkaerő-utánpótlás lenni, akkor az extenzív iparosításhoz a cigányság jelentette a munkaerő-tartalékot. A hatvanas évek közepén, hetvenes évek elején történt meg a cigányság tömeges munkábaállítása.

A legpiszkosabb, a legkiszolgáltatottabb munkahelyeket kapták meg, elszakítva őket a családtól, munkásszállásra, ingázásra kényszerítve és ezzel megkezdődött a hagyományos cigányközösségek felszámolódása, ami addig egy bizonyos társadalmi kontrollt és kötődést is jelentett számukra. S most, ahogy fokozódik a gazdasági recesszió, ők voltak az elsők, akiktől a munkahelyek megszabadultak.

Én ezt már '88-ban jeleztem, mire azt mondták, nem lesz munkanélküliség. Csak az nem fog dolgozni, aki nem akar. A cigányság egyébként sem akar dolgozni —, ez volt sokaknak a véleménye. Mégis ezt az időszakot biztonságként élte meg a cigányság. Házat építhetett, mert kölcsönt kapott rá, dolgozhatott, javíthatta a sorsát. És ebből kifolyólag a jövőben tömegbázisát alkothatja egy esetleges baloldali visszarendeződésnek, mert a cigányság retteg a jobboldaliságtól. Amikor elkezdenek zsidózni, akkor a cigányságon is végigfut a félelem. De akkor is, ha négert vagy arabot vernek. Ha a mással kapcsolatban bármilyen probléma van, akkor a cigányság magát is veszélyeztetve érzi. A németeknek soha életben nem fogják elfelejteni Auschwitzot és a gázkamrákat, míg az oroszokban a megmentőjüket látták.

Ők másmilyen fokon tudnak azonosulni a magyar függetlenséggel, mert az ő problémájuk másutt húzódik meg. Egy valaki, amikor voltak a helyhatósági választások, azt mondta: „Mink cigányok, — kiremszipen — haspártiak vagyunk". Itt, ekörül forog a dolog.

Ugyanakkor magyaroknak vallják magukat. Amikor megkérdeztük a gyerekeket, melyik a legszebb ország a világon, a többség Magyarországot tartotta annak, mert ez az ő hazájuk és aki megpróbálja őket innen kiszorítani, vagy nem idevalónak tartani, az ezt az országot tagadja meg, mert ebbe az országba ők is beletartoznak.

Tanulmányúton egy évig Cambridge-ben tartózkodtam. Tanulságos év volt. Képet kaptam egy olyan világról, ahol a demokráciának évszázados hagyományai vannak. Egy ilyen országban lehet élni, ahol Agatha Christie regényének címét a Tíz kicsi négert Tíz kicsi indiánra változtatták, hogy ne sértsen egyes embereket. Ugyanakkor Brittanniában is az etnikai problémák —, gondolok itt az ír kérdésre, a skót függetlenségi törekvésekre, a bevándorlásokból adódó feszültségekre — hatalmas gondot jelentenek. De viszonylag jól érvényesül az a tradíció, ami megszabja, hogy mit „illik" egy társadalomban tenni és nem tenni, működik egy társadalmi kontroll, amihez mindenki tartja magát. Ott például zsidózni, cigányozni, négerezni nem illik. Az egyetemen társadalomantropológiai tanszéken voltam és azt tanultam, hogy az etnikai sajátosságoknak nagyon nagy a szerepe. Mert mindenki más, minden etnikum is más, sajátos szubkultúrával, szokásokkal. A világ úgy szép, hogyha sokszínű. Elférünk egymás mellett, csak hát az kellene, hogy békességben férnénk el.

Nagy örömmel jöttem haza Angliából. Az itteni politikai közéletben eluralkodott kulturálatlanság, vitastílus azonban nagyon zavar. És most már odáig jutottam, hogy egyre ritkábban nyitom ki a tévét, ami a szakmai munkámban egyszerűen megengedhetetlen lenne. Mert vannak dolgok, amik bántják a fülemet, amelyek irritálnak, amikre nagyon érzékeny vagyok. Amikor elkezdődik a zsidózás, a cigányozás ez abba a kategóriába tartozik, ami számomra elviselhetetlen. Hallottam már méricskélni, kicsi vagy nagy mekkora probléma, igazán probléma-e ez? Egy profán hasonlattal élve azt kell, hogy modjam, egy ételt le lehet kozmálni kicsit és nagyon, de el lehet fogyasztani. De ha egy étel ciános, teljesen mindegy, hogy kicsit, vagy nagyon ciános — a végeredményét tekintve. Vannak dolgok, ahol szerintem nem lehet latolgatni. A szabadság az nekem nem fér össze azzal, hogy a velem együtt ebben az országban élő emberek egy része féljen. Most jutotam el arra a pontra, hogy nem tudom, hogy hogyan, hogy mit kell tennem ahhoz, hogy ez megváltozzon. Úgy érzem, hogy a hallgatás, az apolitikus magatartás ebben a helyzetben számomra nem megengedhető már.

Kérdezed, hogy miben látom a lehetőséget a helyzet változtatására? Folytatom a munkámat. Azt szeretném, hogyha a másság azzal együtt, hogy más, kapja meg a megfelelő értékét és megbecsülését. Ez nem mindig könnyű, mert különböző dolgok gyakran nehezen férnek össze. De nincs más választásunk.

Meg vagyok arról győződve, hogy a jelenlegi növekvő intolerancia csak átmeneti állapot a magyar demokrácia történetében, gyermekbetegség, amit képesek leszünk kinőni. Szeretnék remélni egy olyan légkört, ahol akkor is, ha bajok lesznek — mert munkanélküliség lesz, az életszínvonal tovább fog csökkenni —, de ahol az emberek félelem nélkül tudnak élni és legyen bennük remény, hogy még megérjük azt a szebb, békésebb világot, amit álmodtunk magunknak és a minket körülvevő országoknak.

H. E.

A máltais lányok

Hallottunk már néhány alkalommal a Máltai Szeretetszolgálatról. Ezúttal két ötödéves társd. gazd. szakos hallgatólány mondta el, miként csatlakozott a Szeretetszolgálat munkájához.

Kara Zsuzsa és Szelzsán Mariann egy csoportban vannak és barátnők. Két évvel ezelőtt alternatív tárgy keretében faluszociológiára jártak *Gyenei Mártához*, aki az egyik órán megkérdezte a csoporttól, nem volna-e kedvük dolgozni a Szeretetszolgálatnál?

Kara Zsuzsa: Minket érdekelt a dolog, és mindjárt meg is bízott bennünket a tanárnő, hogy akkor szervezzünk egy előadást, hívjuk meg a Szeretetszolgálat egyik főnökét, hogy tartson előadást.

A lányok plakátokat készítettek, és sor is került az előadásra, ahol tájékoztatást kaptak arról, hogy a Máltai Szeretetszolgálat három évvel ezelőtt alakult, hogy kiket segítenek, és hogy várják a fiatalokat, elsősorban a fiúkat, főleg nehéz fizikai munkára. Az előadáson, sajnos nem volt nagy az érdeklődés. A két barátnő azért nem vesztette el a kedvét. Már a legközelebbi alkalommal felkeresték a Miklós téri hajléktalanok otthonát, és az otthon főnökével, *Vecsei Miklóssal* meg is állapodtak abban, hogy mi lesz a munkájuk.

Szelzsán Mariann: Vállalhattuk volna idős emberek gondozását, de mivel vidékiek vagyunk, és nyáron a hazautazás miatt kénytelenek lettünk volna megszakítani ezt a munkát, ami megzavarná az idős embereket, ezért ez nem jöhetett szóba. Vagy mozgássérülteket kísérhettünk volna rendszeresen fürdeni. Ez viszont nehéz fizikai munkának számított. Végül is a hajléktalanok otthonának hatalmas raktárában kaptunk munkát. Ide rendszeresen Németországból szállítják a ruhaneműket, élelmiszereket, gyermekjátékokat. Ezeket a csomagokat kellett nekünk elrendezni, szortírozni, a férfi-, női és gyermekruhákat. Volt, hogy kávét, teát pakoltunk az egyencsomagokba. Ezeket a Máltai Szeretetszolgálat a börtönlakóknak küldte el. Ahogy jöttek a hatalmas teherautók bálákkal megpakolva Németország felől, ugyanúgy nagyon hamar el is szállították a rakományt. Az első időben főleg Románia felé, később Jugoszláviába.

K. Zs.: — Egy alkalommal Gyenei Márta elvitte a csoportunkat Tiszabőre. Ez egy nagyon elhagyatott félig cigányfalu. Óriási a nyomor. Néhány zsák ruhát, játékot vittünk a cigányoknak a Szeretetszolgálattól. Különösen a játékoknak nagyon örültek a gyerekek. Volt olyan is köztük, aki még soha nem látott babát.

Sz. M.: — Egy héten egyszer jártunk ki, délutánonként Óbudára dolgozni. A munka nem volt megerőltető, szívesen csináltuk.

K. Zs.: — Egy évig dolgoztunk, aztán abbahagytuk. Talán, ha közelebb lett volna a raktár, akkor még máig is csinálnánk. Negyedikben azonban változott az órarend, és a délutáni munkát már nem tudtuk beiktatni.

Sz. M.: — Amikor abbahagytam, űr keletkezett bennem, hiányérzetem támadt. Úgy éreztem, messze kerültem az emberektől. Ezt követően kezdődött a kérdőíves munka a szociológia tanszéken, ami valamelyest ezt a hiányt pótolta. Valójában a Máltai Szeretetszolgálatnál is azt szerettem volna, ha megismerhetem azokat az embereket, akiket ők segítenek.

K. Zs.: — Azt hiszem, az egyetem hangulata is felerősítette bennünk ezt az érzést. Szerettünk volna egy közösséghez tartozni az egyetem rideg légkörével szemben. Lehet, hogy ezt a légkört az új oktatási rendszer, a reform sugallja, hogy itt mindenki csak az átlagért hajt, közösségi életről szó sincs, mert rá vagyunk kényszerítve, hogy csak magunkkal törődjünk. A Szeretetszolgálatnál jó volt látni azokat a gyerekeket, felnőtteket, akik teljesen önzetlenül, fáradhatatlanul tették a feladatukat másokért.

Sz. M.: — Hogy vallásosak vagyunk-e vagy sem, azt nem kérdezték a Szeretetszolgálatnál. Egyáltalán nem volt téma. Mint megtudtuk, olyan vezetői is vannak a szervezetnek, akik mint ateisták kapcsolódtak be a munkába, és csak később tértek át az istenhitre.

K. Zs.: — Véleményem szerint a segíteni akarás az nem függvénye a vallásnak.

Sz. M.: — Nálam, például családi indíttatásból fakad. Édesanyámnak tíz testvére van, ők mindig is segítették egymást. Családról családra járt a fölöslegessé vált gyerekholmi. Nálunk mindig ilyen segítőkész a légkör. Azt hiszem, hogy a segítségnyújtás, ami bennem munkál, az otthonról fakad.

K. Zs.: — Ha elvégezzük az egyetemet, szociálpolitikával szeretnénk foglalkozni. Sokan megmosolyognak érte, még itt, az egyetemen is, nem beszélve a vonaton, ha hazafelé utazva megkérdezik: Kislány, mit fog csinálni az egyetem után? Amikor azt mondom, hogy szociológus akarok lenni, azt mindják, mit lehet azzal csinálni? Miért nem lesz inkább könyvelő, számviteles, vagy pénzügyes? A szociológia nem pénzes terület.

Sz. M.: — Sajnos, sokan így gondolkoznak, a világ anyagias lett.

Valóban, s miközben egyre több a rászoruló, ha kevesen is, azért akadnak, akik nem a saját hasznukat hajtják, hanem megpróbálnak segíteni, mint Zsuzsa és Mariann.

H. E.

Szelzsán Mariann

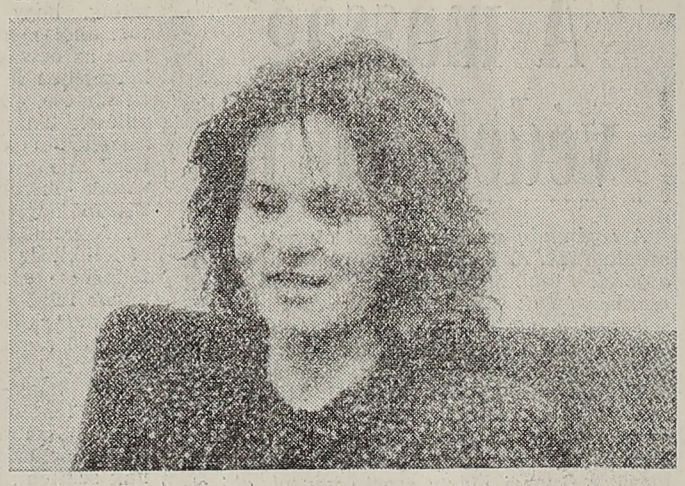

Kara Zsuzsa — Fotó: Komó

Civilizáció és barbárság

Ez évi második nagyszabású rendezvényét tartotta az egyetem spanyol-portugál tanszéke november 6-án Amerika felfedezésének ötszázadik évfordulója címmel. Takács Zsuzsa tanszékvezető bevezetőjében idézett Kolumbusz naplójából: „Az olvasót bizonyára az lepi meg legjobban, milyen kicsinyek a dolgok közelről nézve, milyen lényegtelen apróságokkal kezdődik az Újkor, milyen kevéssé tudják a történelmet alkotó emberek, hogy mit cselekszenek... És elgondolkoztat bennünket a Napló civilizáció- és barbárságfogalma is... Felmerülhet bennünk a kérdés: vajon nem a barbárok voltak-e az igazi civilizáltak és a civilizáltak az igazi barbárok?" S a tanárnő zárógondolata után — miszerint „jól tudjuk, hogy az indiánok félelme mennyire nem volt üdvös, hogy a szó szoros értelmében halálfélelem volt. A mai napon mégis, ötszáz évnyi távolságra attól a pillanattól, spanyol és magyar nyelven az indián és a spanyol kultúráról fogunk érdekes előadásokat hallgatni" — kezdetét vette a szekciómunka.

A kulturális szekcióban 13 előadás hangzott el. Néprajzi, irodalmi, történelmi és színháztörténeti témákat dolgoztak fel a hallgatók, akik egyetemünkről, a pécsi és a szegedi egyetemről, a külker.-főiskoláról és a Károlyi Mihály Gimnáziumból érkeztek. Spanyol és magyar nyelven egyaránt élvezhettük az érdekes témákat feldolgozó, meggyőző előadásmódú történeteket a vodu vallásról, a bikaviadal szimbólumairól, a felszabadítás teológiájáról és egyéb kérdésekről. A kb. 150 főnyi közönségnek plusz információkat és hasznos időtöltést jelentett ez a délután. Ezért kérték, hogy váljék rendszeressé a magyar hispanista hallgatók ilyen jellegű találkozója.

A gazdasági szekcióról dr. Kollár Zoltán, a világgazdaságtan tanszék oktatója, a Magyar Latinamerikanisták Társaságának képviseletében a zsűri elnökeként ezt mondta:

— A zsűri az értékeléskor fontosnak tartotta, hogy az előadásokban tükröződjék a kutatómunka, hogy értékelni tudja a nyelvi előadásmódot, a „megjelenítést" is, valamint hogy mennyire használta ki az előadó a rendelkezésre álló szűkös időt ahhoz, hogy viszonylag teljes képet adjon a választott témáról. Összességében véve a szekció munkája tartalmas volt, lekötötte a hallgatóság figyelmét, s reméljük, mód lesz az anyagok nyomtatott formában való megjelentetésére is. Reméljük, ez a rendezvény nem az utolsó volt, hanem lesz folytatása, s jó lenne, ha vita is kialakulna egy-egy témával kapcsolatban.

Az ünnepélyes díjkiosztást Andórka Rudolf, egyetemünk rektora nyitotta meg és azon részt vett a latin-amerikai országok nevében Mexikó, Portugália nagykövete, valamint a madridi oktatási minisztérium nyelvi tanácsadója köszöntötte a konferencia résztvevőit. A díjak átadása után fogadás és Benkő Dániel gitárkoncertje zárta az estet.

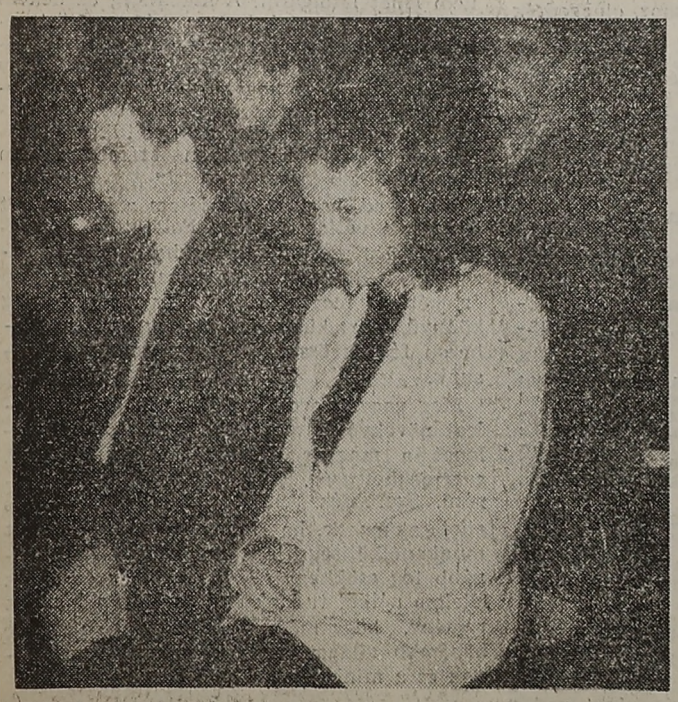

Vegyes páros

Paál Valéria Eszter kiállítása

A Gellért Szálló felújított Teaszalonjában folyamatosan állítanak ki festőművészek. November 8—22-ig egy miskolci festőnő mutatkozik be itt, akinek 6. tárlata ez a mostani. Az emeleti szalonban fák és virágok látványa ezúttal az uralkodó.

Paál Valéria kétféle technikáját ismerhetjük meg az olajfestményeken és a selyemre festett virágkompozíciókon keresztül. A virágok lágy szirmai harmonizálnak a selyem finom tapintásával. A selyemre rajzolt violák és nárciszok puha levelei közül olykor női aktok, gyermekarcok, mint élő virágok sejlenek át. A kék tónusú háttérből kibújó fehér, halványsárga virágok eleganciát, lilás fényük nosztalgikus melankóliát áraszt. Ugyanez a hajnali lila fény dereng az erdei részleteket ábrázoló műveken. A terebélyes fák között bolyongó ösvények misztikus világba vezetik el a szemlélődőt. Valóságról álmodó mesés tájakra kalauzolnak a képek, egyszerre érezzük azok realitását és tündériségét.

Az öreg paraszti porták régmúlt időket idéznek fel, az évszázados vén fák a múlt és a jelen hírnökei. Ezeket a fákat talán még a festőnő nagy elődje és rokona, Paál László is látta, festette. A virágok a jelen pillanatnyi csendjét és nyugalmát örökítik meg. Paál Valéria Eszter hosszú éveken át csak vágyakozott, s most, mintha elégtételt venne a sorstól, megszállottként alkotja műveit. Úgy érzi ideje szűkös, ezért választotta a tárlat meghívóján is olvasható mottójául Kassák Lajos sorait. „... állítsátok meg fejem fölött az órát, hogy ne sürgesse pusztulásom idejét."

Kovács Ágnes

Milyen is volt a gólyabál?

A FÉNYPONT A NYITÓTÁNC

Idén újból megrendezték egyetemünkön a gólyabált az instruktorok és a Közgáz DiákCentrum jóvoltából. Ez utóbbinak a hatása érződött is a bálon. Hallottam olyan véleményeket, akik ezt a bált egy olyan pénteki KDC-rendezvénynek nevezték, amelyen az emberek csak öltönyben voltak, és az egészet egy nyitótánc előzte meg. Ez egy szélsőséges vélemény, de lehet, hogy van benne valami igazság. A rendezvények és a szervezettség területén azonban igen magas színvonalon teljesítették a szervezők, változatos programok zajlottak egyszerre több helyen is. A bál fénypontja minden bizonnyal a nyitótánc volt. A nyitótáncosok mozgása nagyon tetszett. Bizonyára sok gyakorlás állt a teljesítmény mögött. A tánc a közösségnek is imponált, mert kétszer is visszatapsolták őket.

Ezután beindították a diszkót. A bálon volt még tombolahúzás, kaszinó, filmvetítés, így minden bizonnyal mindenki talált magához illő műsort.

Nem is tudom, hogyan zárjam élményeim sorát, melyhez hasonlóakban, remélhetően, mindenki részesült. Még egyszer megköszönöm a nyitótáncosoknak, a zenészeknek, az egyetemnek, az instruktoroknak, a KDC-nek a nagyszerű estét.

B. L.

„Nagyon utálkozhatott Isten, hogy ilyen csúnya planétát köpött"

(József Attila)

A keresztény vallás ezt tanítja: Isten, aki Szeretet, Jézus Krisztusban kinyilatkoztatta magát. Az ateizmus általában nem annyira Isten létezését, hanem Isten tulajdonságait kéri számon. Teljes joggal, hiszen a láthatatlan nem lesz látható, Isten létét „csak" a világban való működéséből ismerhetjük meg.

Hányszor hangzik el a kérdés: ha van Isten, hogyan engedheti meg a sok szenvedést a világban? Hogy lehet Isten, a legfőbb Jó, oka a rossznak? A szenvedés, a bűn, a halál, a földi élet igazságtalanságai nyomasztólag hatnak az igazságot kereső emberre. Ez a világ tökéletlen. Indokoltan érzi csalódottnak magát az ember telhetetlen vágyakozásában (Préd 5, 9; 6, 7), korlátozottnak a földi javak teljes élvezetében (Préd 5, 14; 11, 2—6), képtelennek még arra is, hogy „jót tegyen, és sohase vétkezzék" (Préd 7, 20).

Kellő távlatból és a megfelelő összefüggésekben vizsgálva azt láthatjuk, hogy a világban tapasztalható rossznak lehet értelme. Isten nem akarhatta a rosszat magáért a rosszért, de a rosszat megengedhette a nagyobb jóért.

A rossznak két fajtája van: az erkölcsi rossz és a fizikai rossz. Az erkölcsi rossz a bűn, az emberiség által választott kegyetlenségek. Beláthatjuk ennek szükségességét a szabad akarat fogalmának segítségével: jobb volt Istennek a tökéletesen beprogramozott automaták világa helyett olyan világot teremteni, amelyben szabad választásra képes lények élnek, még ha bizonyos választásaik szörnyűségesek is. A bűn és következményei, a szenvedés különféle típusai sokrétűen szolgálhatják az emberi kultúrát. Milyen megdöbbentő hatással tud írni Istenről az, aki sokáig hitetlen volt, az erkölcsi tisztaságról, aki erkölcstelen életet élt, s a jóságról, aki hatalmában volt a rossznak. Az emberi sors nagy ismerői jól tudják, hogy nagy lelki, erkölcsi értékek mindig együtt jártak a bűnökkel. A szeretet, áldozat, hősiesség, bajtársiasság a bűn következtében és szenvedések közepette vált naggyá az emberi kultúrában.

A fizikai rosszról:

A szabadság isteni ajándéka nemcsak az emberiségnek szól, hanem olyan ajándék, amelyben megfelelő módon az egész teremtés részesül. Nemcsak az ember számít! Isten megengedi a világnak (nem tudjuk, milyen mértékben), hogy az „csinálja magát", önmaga legyen.

A rossz, mint láttuk, a magasabb szinten megvalósuló jó forrása, amely a jó által újra és újra legyőzettetik (globálisan értelmezve). Így végül is a haladás hajtóerejévé válik. Világunk nem tökéletes és nem befejezett, de a kinyilatkoztató Isten, Jézus Krisztus tanúságtétele alapján mondhatjuk, hogy nem ez a végső állapota a világnak, mert a történelem végén az Úr visszatér a végítéletre (Mt 25,31), és akkor majd „új ég és új föld" lesz (2 Pét 3,13: Jel 21, 1), ahol „nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség, mert a régi világ elmúlt" (Jel 21, 4). Vagyis nem lesz rossz, de fejlődés, illetve haladás sem, mert a teremtés akkorra már befejeződött. Addig is folytatódik a küzdelem a jó és rossz között, egészen a szív belsejéig.

Remélem, sikerült beláttatni, hogy megfelelő távlatból szemlélve, a világunkban mutatkozó rossz nem ad alapot Isten létének tagadására, mert a rossznak értelme van. Nem volt szándékomban, hogy ezekkel a sorokkal igazoljam Isten létét. Úgy vélem, a hit kérdésében inkább egy olyan vizsgálatnak lehet helye, amely azt kutatja, hogy koherens rendszert alkotnak-e hitünk elvei és a világban látható jelenségek. A vallás (keresztény) elfogadásában mindig nagy szerepet játszott a lelkiismeret, amelynek szavára hallgatva sok ember életének értelmét ebben találta meg. Kereszténynek lenni annyi, mint hinni abban a válaszban, amelyet Isten Jézus Krisztusban ad az alapvető kérdésre, amely a létezés végső értelmére vonatkozik.

Semmiképpen nem hozhatjuk azt a vulgáris ítéletet, hogy a hívő ember a jó, a hitetlen pedig a rossz. Egyedül Isten lát a szívekbe.

Egyetértek Francois Varillon francia jezsuitával: „Ha valaki, bizonyosságai jelenlegi helyzetében, valóban teljes tisztességgel reflektált a vallásra, és úgy látja, hogy nem tud hinni, arra nemcsak hogy nem vethetünk követ, hanem azt kell mondanunk neki, igaza van. Az embernek nincs joga azt állítania, amit az egyház állít, ha lelkiismeretében nem látja a kötelezettséget, hogy azt állítsd."

Aquinói Szent Tamás (XIII. sz.) fogalmazásában: „Hinni Krisztusban, ez önmagában véve jó dolog, de erkölcsi vétek az, ha valaki úgy hisz Krisztusban, hogy lelkiismerete ezt rossz tettnek minősíti. Mindenki köteles engedelmeskedni lelkiismeretének, ha ez téves is."

Bali Zsolt

Minek nevezzelek,

avagy

mindennapi szarakodásaink

Vigyázat! In medias res lesz!

Első stáció

Néhány óra alvás, majd a hajnal első sugaraira kipattanok az ágyból, s némi előkészület után elindulok az egyetemre. Mint ahogyan minden reggel. Egyszerű dolog ez: Reviczky utca, Kálvin tér, újság, villamos, egy megálló — lusta vagyok —, leszállás. Következik az első ütközet, **harc az autókkal.**

Eddig csak egy sort kellett figyelni, s mivel a jelzőlámpa lassan őrölt, mindenki átjutott. Még az idősebbek is, biztonsággal. Mára viszont élesedtek aések. Meg a harc az átjutásért. Most három kocsisor indulása között kell megtalálni a — mellesleg igen rövid — **Éppen Megfelelő Pillanat**-ot. Ha valaki célt akar érni. Épségben. Szépségben. Persze mondhatnánk, hogy használjuk a járdát harminc méterrel arrébb. De nem használjuk. Biztosan mindkét fél érvek hosszú sorát tudná hozni saját igaza mellett, egy azonban tény: az emberek — fiatalok, öregek, piacra menők, hallgatók, oktatók, egyetemi alkalmazottak — a rövidebb, egyben szabálytalan utat választják.

A nyáron megváltoztatták a forgalmi rendet az ex-Dimitrov téren. Korszerűsítették. Örültem neki, gondolam, ez azt jelenti, hogy végre tekintettel lesznek arra, hogy itt napjában esetleg több százan mennek át a villamosmegállóból az egyetem előtti járdára. Talán még egy zebrát is felfestenek. Ha már korszerűsítés. Eljött a szeptember, megvalósult az új rend, de gyalogátkelő sehol. Ellenben kevesebb az idő az átjutásra. És már egyáltalán nem biztonságos. Nemcsak az idősebbeknek. Azon töprengek, vajon hány baleset kell ahhoz, hogy egyszer úgy mehessek át reggel az egyetemre, hogy ne kelljen kihágnom. Közlekedésileg.

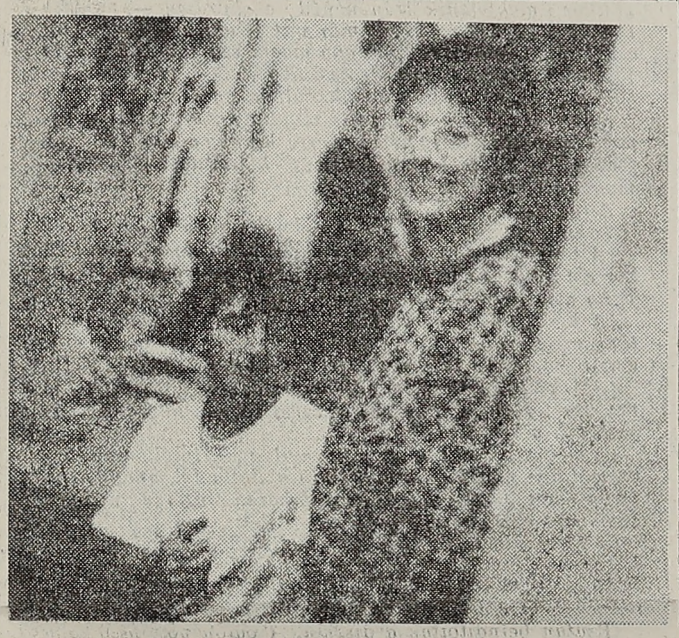

Második stáció

Hurrá, ma pénzt kapok. **Demostrátori díjat.** Egy hónapi munkám jutalmát. Ezerhatszáz forintot. Háromoldalnyi angol fordítás díja. Ami kevesebb, mint másfél óra. De csak akkor, ha nyomtatva akarom — kézzel írva még kevesebb. Elgondolkodom. Vajon miért érzem minden egyes alkalommal, amikor a díjat felveszem, hogy szembe köpnek. Tudom, nincs pénze az egyetemnek. Az oktatók fizetése is röhejes. Meg sok a demonstrátor. De még akkor sem értem. Ha azt gondolják rólam, hogy becsülettel végzem a munkámat, és ezt pénzben szeretnék honorálni, akkor tényleg szembe köpnek azzal az ezerhatszáz forinttal. Ha azt gondolják, hogy nem végzem becsülettel, akkor miért fizetnek? Ha pedig azt gondolják, hogy bár becsületesen végzem, de **nincs pénz,** akkor mondják azt: öreg, díjazzuk a munkádat, szükségünk van rád, de fizetni nem tudunk ennek megfelelően: döntsd el, van-e kedved együtt dolgozni velünk? Grátis. Hátha lenne. Arra persze már gondolni sem merek, hogy esetleg lehetne pénzt szerezni erre. Is. Elvégre itt azt tanítják, hogy hogyan lehet üzletet, sőt: pénzt csinálni. Bizonyára nem szénszünettel.

Itt kis kitérő következik dezsavü okán

Kaptunk egy levelet, hogy szeretnék megjelentetni TDK-dolgozatunk rövidített, cikkszerű változatát egy szakfolyóiratban. Neve most lényegtelen, szerkesztőbizottsága szakmailag imponáló. Megtiszteltetés — gondoltuk. Átdolgoztuk. 25 oldal lett. Tetszett nekik. Mondták szokásos tarifát fizetnek érte. Erre nem is gondoltunk, hiszen tényleg **megtiszteltetés.** Ha pénzt is kapunk, az csak hab a tortán. A cikk megjelent. Kaptunk pénzt is. Ezeregyszáz forintot. Mikor megkaptam, belémvillant: így már éreztem valamikor. És eszembe jutott a demonstrátori díj. Meg a szembeköpés. A továbbiakat nem ismétlem.

Harmadik stáció

Szerencsére nem szenvedek az unalomtól. Van mit dolgozni. Tankönyvfordítás, órára készülés, házi dolgozat és zh-javítás, nem panaszkodom. Tényleg van hozzá kedvem. Minap is: már délelőtt látszott, hogy nem érek emberi időben az aznapi munkám végére. Még szerencse, hogy még munkaidőben derült ez ki. Így még **kérhetek engedményt,** hogy dolgozhassak. Elképzelni is rossz, mi lett volna, ha netalán negyed ötkor jut eszembe, hogy sok a dolgom, s benn kellene maradnom. Ki ad akkor énnekem engedélyt. Túlórázni pedig engedély nélkül nem lehet. Mert ugye rendnek kell lenni. Nehogy már mindenki akkor dolgozhasson többet, amikor ő akar. Az indok: sok a lopás. Kár. Szomorú, ha már egy egyetemről is megéri lopni. De most itt a megoldás. Majdhogynem körkörös a védelem. A dolog szépséghibája csak az, hogy amióta levédtük az egyetemet a gyanús alakokkal és a saját oktatóival szemben, ugyanúgy lopnak. Vannak helyek, ahol azóta kezdődött a javak elvándorlása. Persze még az engedély sem jelent biztosítékot. Fél tízkor ugyanis hiába van engedélyed, már más dirigál. Az éjszakai-portás-rendész. Meddig dolgozik? — kérdi morózusan. Ameddig a végére nem jutok — válaszolom, s az előttem heverő ötven zh-ra mutatok. Mégis meddig? — erősködik. Éjfélig biztosan eltart — mondom neki. Azt nem lehet! Fejezze be egy órán belül! Legkésőbb! Vitát nyitni nem láttam értelmét. Tizenegyre befejeztem. Hogy örülj, . . . Nem is ez a lényeg. Hanem az engedélyesdi. Felesleges, haszontalan, álmegoldás, ami ráadásul sok bosszúságot okoz annak, aki sokat, vagy éppen csak sokáig dolgozik. Nem lenne jobb megoldás? Arcképes igazolvány? Vagy más. Mindegy. Hogy azt érezhessem, hogy felnőtt, megbízható, becsületes embernek néznek. Legalább itt, az egyetemen.

Írásomban igényes elemzők bizonyára több csúsztatást találnak. Célom nem megdönthetetlen igazságok közlése volt. Csak néha ökölbe szorul a kezem. Ez a cikk andaxin helyett született. **Gondoltam nevessünk együtt mindennapjaink ostobaságain.**

Viktória

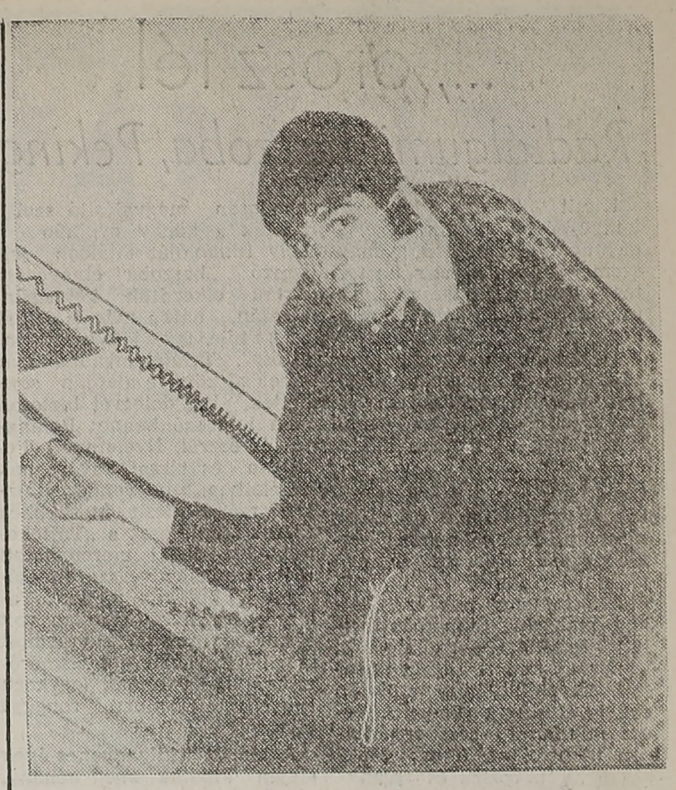

Telefontos

Tangó

Egy Buenos Aires-i nyilvánosházban úgy százhúsz éve egy lány marokra fogta egy férfi tarkóját, az meg forgatni, hajlítani kezdte, mint még soha azelőtt. A tangót azonnal betiltották, de hiába. A titkos tánc egyre tüzesebb, egyre rafináltabb lett: szótlan erotika igéző zenére. Párizs elragadtatása kellett ahhoz, hogy Argentinába legálisan visszatérhessen. Ma már táncolja nő nővel, férfi férfival is, szerte a világon, Finnország a mostani őrület egyik központja. De a Buenos Aires-inek ma sincs párja.

A Rational Island egyesült államokbeli kiadó összehívta fordítóit szerte a világból. Az Északi-tenger partján, Göteborgtól északra tesz ki a helyiérdekű busz, egy egész sziget lesz miénk hétvégére, itt a híd, csak be kell sétálni. Méregetjük egymást, ismerkedünk, azonosítjuk a neveket: akkor hát te vagy a tamil, meg a hindi, az arab, a spanyol, a héber, a sona, a holland, a francia, a horvát, a román és így tovább. Aztán meg tanácskozunk reggeltől napestig a szakadó esőben.

Pancho beteszi kazettáját és meghajol. Nappal építész, tolmács, fordító, mozgástanár, de este övé a parkett. A tangó művésze. Messzi földrészekről járnak hozzá tanulni, a tánctanárok kitüntetése, ha foglalkozik velük. Pancho keze támaszt, üzen, röpít, lépésre húz, forgat, simít. A svéd BKV hétvégi kultúrterme nem ismer magára. Megáll az idő, röpít a tangó. Köszönöm a táncot, mintha egy tollpihe lett volna a párom — kíván jó éjszakát. Még húsz év és igazán megtanítanálak — teszi hozzá, de nem baj . . .

m.

TISZTELT KÖZGAZDÁSZ!
A CENTRAL EXPRESS VITAINDÍTÓ CIKKHEZ SZÓLOK HOZZÁ

Rábaközi kollégával az a probléma, hogy fogalmakkal és tényekkel nincs tisztában. Persze nem biztos, hogy ez probléma. Politikusoknak például ez ritkán okoz gondot (Magyarországon), nem beszélve egyes újságírókról. A téma egyébként megérne néhány vitát, remélem Attilával még személyesen is vitatkozhatok.

Ha most az induló cikk részleteibe bonyolódnék, nem lenne ez az írás túlságosan érdekfeszítő, különösen azok számára nem, akik csak az én hozzászólásomat olvassák. Álljon itt inkább néhány személyes gondolatom és tapasztalatom:

Mit csinál itt az a sok KÍNAI?

Bevándorolnak? Lényegében igen. Az sem teljesen állja meg a helyét, hogy *kivándoroltak,* de azért a hozzánk érkezők többsége hátat fordított hazájának, a Kínai Népköztársaságnak bizonyos értelemben. *Egy dolog érdekli őket: üzletet csinálni. Sokan jöttek gazdasági állásból,* nem ritkán vezető állásból. Azért jöttek, *mert otthon nem tudtak továbblépni. 1992. március 17-éig Magyarország volt az egyetlen állam, ahova lényegében minden korlátozás nélkül jöhettek. Jöttek is kb. harmincezren.*

Persze bárki mondhatja, hogy ő már nem is kevés kínait látott Pesten, akiről lerí, hogy nem az a menedzsertípus. *A kínai élet túlzsúfoltsága és merevsége sokukat nyomasztja.* Ez ellen nem igazán lehet arrafelé tiltakozni (l. Tienanmen tér). A tömeg nyomasztó érzése egyéni szinten vagy kisebb (pár fős) csoportok szintjén jelentkezik. A kínaiak hihetetlen merészen, szinte az *ösztöneikre hallgatva neki tudnak vágni az útnak* Magyarországra. Elég, ha egy barát, rokon vagy ismerős van ideát. Az nekik már biztosíték.

Az átlagfizetés Kínában kb. kétezerötszáz forintnak felel meg. Lényegesen *többet keresnek, akik nyelvet tudnak,* és közös vállalatokhoz mennek dolgozni. Kiemelkedően *magas jövedelmeket lehet elérni a vendéglátó-nagyiparban* vagy például *gépkocsivezetés-oktatással.* Az utóbbinak az a magyarázata, hogy az ismert keresetek mellett a gépkocsi-importot 2-300 százalék vám terheli. *Akinek magas a fizetése, nincs túl sok lehetősége sem elkölteni (nincs gyerek!), sem befektetni.* Nálunk annál több. A vonatjegy hozzánk tizenötezer forint, de inkább kifizetnek ötvenezret a repülőre. Aki „elhelyezkedni" akar, az *hoz még magával a biztonság kedvéért annyit, hogy vissza is tudjon repülni, pár hónapig meg tudjon élni,* jellemzően 1-2000 dollárt. *Aki céget szeretne alapítani, házat szeretne venni (a többség lakást bérel), százezer dollár körüli számlát nyit Magyarországon.*

A kínaiak *két rétegéről* beszéltem eddig. *A felső,* az üzletember, *többnyire családját otthon hagyja,* van pénze *évente kétszer-háromszor hazarepülni.* Nemcsak megengedheti ezt, hanem szüksége is van rá: üzleti kapcsolatok. *A középréteg* nagy függésben van főnökétől, *havi tizenöthúszezerből jól kijön,* tekintve, hogy európai szemszögből nézve igénytelen. *A harmadik réteggel* sosem kerültem kapcsolatba, mivel *nem járok Kerepestarcsa felé. Van egy jelentős alsó réteg, erről információk híján most hallgatok.*

A kínaiak *cégeket alapítanak.* Ex has becslésem szerint körülbelül *ezret alapíthattak.* A cégek szövevénye nagyon kusza, de *két-három cég mögött lényegében ugyanaz az embercsoport áll általában.* Hogy ki minek a tagja és minek nem, azt gyakran nem is sejtik egymásról a kínaiak. *A kft.-k gyakran rendelkeznek beépített emberekkel egy-egy másiknál:* egymással ellentétben álló cégek. Vannak egymással összefogó cégek: áru cserebere, autó kölcsönadás, ember kölcsönadás, magyar kapcsolatok továbbadása, ha nem sérti az egymás közti versenyt (szállító cégek), jellemzően nincsenek közös üzletek. A dolgot bonyolítják a sokfelé ágazó ismeretségek, barátságok, rokonságok.

Sokak tévhiedelmével ellentétben *a kínaiak dolgoznak.* Vagy legalábbis megpróbálnak. *Ha nem megy az üzlet hónapokon keresztül, sokan hazamennek, vagy más országot (posztszovjetet, Csehországot, vagy Lengyelországot) választanak.* Van aki itthon marad, *irány a kaszinó!* Nem hivatalos becslés szerint *a kaszinók 1991-es nyereségéből mintegy 300 millió Ft származik kínaitól.* Nagyon valószínű, hogy a harmincezerből *már tízezren sincsenek Magyarországon.* Olyan ötezren dolgoznak kft.-kben. Ruhakereskedők a legtöbben, ez kiegészül egyéb kereskedelemmel (pl. játékok), *az elit áll a kínai éttermek mögött.*

Egy átlagosnak mondható cégben van 6-8 ember: két tulajdonos (ez gyakran két cégnevet is jelent), ketten, akik gagyognak valami európai nyelvet (angol), egy magyar (általában nem tudják hosszú távon megtartani), a többinek se pénze, se nyelvtudása, ezek főleg rokonok és cselédként, teddide-rakdoda emberként alkalmazzák őket, meg eladónak. Magyarul a termékek nevét és jellemzőit, valamint árát tudják: pl. „piros selyem dzseki háromezer forint". *A cégek máról holnapra terveznek, szervezettségről nem lehet beszélni.*

Az árukat a kínai vállalatok igazgatói székében ülő kapcsolatok küldik gyakran kínai mércével is alacsony áron, hogy spóroljanak a vámon és az áfán. Az áfát nem merik visszaigényelni, de persze egy fillér áfát sem fizetnek aztán az eladásnál. Mellesleg *olyan kínaival még nem találkoztam, aki értette volna, hogy mi az az áfa.* Ami az egyéb adózást illeti, *év végén fogadnak egy könyvelőt, hogy csináljon valami nullszaldós bevallást.*

Ez a nép *az üzletben sajátos, racionális módon gondolkodik. Rendkívül rövidlátóak, és erkölcsi szempontokat nem ismernek.* Nem értik miért baj az, ha valaki hazudik, csal, ha egyszer úgy több pénze lesz. *Nehezen szánják magukat közvetlenül meg nem térülő beruházásokra* (autó, rádiótelefon stb.), kicsinyesek. Alkudozni nem nagyon lehet velük, legfeljebb mondjuk 51 Ft-ról 50-re. *Erre szakosodott ügyvédektől tartózkodási engedélyt vásárolnak 1000 dollárért.* Ebbe belekerül valami lakcím, de *többnyire más címen laknak. A hatóságok nem tudják elérni a kínai állampolgárokat.*

Ha a kínai kereskedők *tevékenységéről mérleget kell vonni, a kép nem is olyan egyértelmű.* Nyilvánvalóan *károsítják az adóhatóságot,* valamelyest *a tb.-t,* és a *hazai termelőket. Jól járnak a kereskedők, vásározók és a vásárlók,* mert olcsó árut kapnak.

Kár, hogy nem készül semmilyen tudományos igényű (szociológiai) felmérés a magyarországi kínaiakról, és csak a tapasztalataimra és hírfoszlányokra hagyatkozhattam. A *Kopint-Datorgnak ugyan van egy kínai témájú újsága,* de az nagyon drága, *lehet, hogy abból több minden kiderül. Remélem sikerült érzékeltetnem, hogy nem a törvények hiánya okozza a gondot. Valahogy át kéne kényszeríteni a kínaiakat a legális szférába.* Ez egyrészt kormányzati feladat, másrészt némi üzleti lehetőség is rejlik ebben: meg kell tanítani a kínaiakat magyarul, és a fontosabb törvényekre stb.

Szilágyi Balázs
III. T. hallgató

„Menedzserképzés" alapítvány

„FELHÍVÁS 1992. II."
KÖZGAZDASÁGI ÉS MŰSZAKI EGYETEMEK — FŐISKOLÁK VEZETŐI, HALLGATÓI SZÁMÁRA

A hazai menedzserképzés elősegítése céljából magánkezdeményezés alapján 1991-ben életre hívott, SZVT által gesztorált **„Menedzserképzés" alapítvány,** mely a műszaki és közgazdasági felsőfokú intézményekben a graduális és posztgraduális képzés keretében tanuló hallgatók vezetési és szervezési ismereteinek bővítését hívatott elősegíteni, az érdekeltek körében élénk érdeklődést váltott ki.

Ezt bizonyítja, hogy az 1992. I. félévre kiírt pályázatára 7 felsőoktatási intézményből 21 pályamű érkezett, melyből a kuratórium 9 pályázatot részesített díjazásban.

Az alapítvány kuratóriuma a fenti célok megvalósítása érdekében 1992. II. félévre is pályázatot ír ki,

1992. november 30-i beküldési határidővel.

A kuratórium a vezetés és szervezés témakörében — diploma —, tudományos diákköri —, szakkolégiumi képzés segítésére összeállított dolgozatokat — egyéb szakmai, publikációs tevékenységeket kíván a pályázatok elbírálása során elismerésben részesíteni.

A díjak minimális összege tízezer forint.

A pályázatokat a felsőoktatási intézmény illetékes tanszéke útján, annak ajánlásával lehet a kuratórium titkárságára beküldeni („Managerképzés" alapítvány, SZVT titkárság, Budapest, Pf.: 443., Fő u. 68. III. em. 330. 1371).

Az öttagú kuratórium, amelynek elnöke: dr. Boross Zoltán tanszékvezető egyetemi tanár (BME).

Tagjai: dr. Dobák Miklós tanszékvezető docens (BKE), dr. Gaál Zoltán tanszékvezető docens (VE), dr. Pakucs János ügyvezető igazgató (OLAJTERV Rt.) — alapító.

Titkár: Szegner László ügyvezető titkár (SZVT 202-1083).

1992. december 15-éig meghozza döntését

és erről írásban értesíti a pályázókat és az érintett felsőoktatási intézményeket.

A díjazott pályaművekről, pályázókról és oktatási intézményeikről az „SZVT Tájékoztató" útján a szélesebb szakmai közvélemény is értesül.

Díjnyertes pályázók felkérést kapnak pályaművüknek az SZVT Ipar—Gazdaság című folyóiratban történő ismertetésére.

A kuratórium tisztségviselői az alapítvány igénybevételével és konkrét kérdéseikkel kapcsolatban továbbra is készséggel állnak rendelkezésre.

Budapest, 1992. szeptember 30.

A kuratórium nevében
dr. Boross Zoltán
elnök

..., orosz tél

Radiálgumi, baszoba, Peking

Kicsit túlozva, a hazai könyv- és lapkiadás itt eléggé nem értékelhető gyöngyszemei között azért néha tartós használatra szánt olvasmányt is lehet találni. A mindenkinek elsőnek beugró sokatsejtető női nevek mögé rejtező igényes irodalom mellett valóban megörültem Boris Vian: Pekingi Ősz című regényének új kiadása láttán.

Emlékszem, talán olyan kultikus hős lett a generációnkban (csak így szerényen), mint például jó néhány évvel ezelőtt Kerouac. Illő volt tudni róla, hogy zseni volt, kiváló matematikus és fizikus, mellesleg több más mellett feltalálta a radiálgumit, kívülről kellett fújni poénjait, szereplőit, buja humorán órákig tudtunk röhögni. Persze mindenki máskor érkezett könyveihez. A nagy többség a „Venyigeszú és plankton"-nal kezdte vagy kölcsönpéldánnyal, vagy hűvös könyvtárak mélyén, hogy az első beleolvasás után már megforduljon a fejében, a könyvtől megrészegedve, lehet, hogy nem figyel a szürke köpenyes könyvtárosnő. Osztálykirándulások, építőtáborok dr. Lux Elvira tanácsait gondosan megvalósító szobái kapták a könyv nyomán a hely funkcióját találóan jellemző „baszoba" elnevezést. Aztán elkezdtük keresgélni lázasan, hátha más is jelent meg tőle, így jött a „Pekingi ősz". Találékonyabbak már az előző könyve alapján sejthették, két dologról biztosan nem lesz szó benne: Pekingről és őszről. Nyeletnyeli, Petitjean és társai kavarognak az életben, mint rendesen. Aztán már kicsit idősebben ütött hatalmasat a „Tajtékos napok", ki-ki merenghetett rajta (rossz)kedve szerint esőáztatta ablakok mellett. Talán legféltettebb kincsem volt e karcsú remek, vajon most melyik (egykori) hölgyismerősömnél [vagy annak (egykori) ismerősénél] pihen, ronggyá olvasva?

Aztán itt a kilencvenes évek elején kiadtak még néhány, a szó szoros értelmében furcsa színezetű regényt tőle. Nna, inkább örüljünk ennek a mostaninak meg az előbbieknek. Ne habozzunk barátaim, már aznap polcunk büszkeségévé válhat, de félévenként (ezt is) illik leporolni.

Hanich András

Kedves Mag!

Visszavonom '92. szeptemberi lemondásomat, mert egyetemünkön kibontakozó gondolkodási, lelkiismereti és megújulási folyamatok bizonyítják, hogy tanáraink és hallgatóink között létezik olyan egészséges mag, mely tisztességesen és ökumenikusan törekszik megalapozni a holnapi VEZETŐ kvalitásait és a DIPLOMA konvertibilitását. Varga József

KRUMPLI

Eddig csak a húsról mondtam le.

A mai napon azonban újra át kell reformálnom az ebédem összetételét, az ismételt és „meglepő" áremelések miatt. Az utóbbi egy évben már fokozatosan áttértem a húsokról a tükörtojásos sültkrumplira. Ezentúl viszont már csak rizst eszem rizzsel...

Van azonban egy előnye is a „kedvenc" menzánknak: amikor barátaimmal néha-néha magasabb osztályú vendéglátó-ipari egységekben vacsorázunk, mindig kellemesen csalódom, azokhoz az árakhoz nap mint nap hozzászokunk — itt a menzán. —pé—

Jön a Mikulás!

A dög

Holdvilág képe és pulikutyaszerű termete mindig lenyűgözött. Bundája feltűnően fényes és selymes, matuzsálemi kora ellenére. (A mamám szerint van vagy 20 éves. Ezt sokallom, de a 15 biztosan reális.) Ami a német illeti, termete alapján mindig azt hittem, hogy egy férfiasságától megfosztott fiú. Eta néni azonban Zsuzsinak hívja. Eszerint tehát egy nőiességétől megfosztott lány.

A magyarázat mindezen csodákra, egyszerű: Világéletében csak nyers marhahússal volt hajlandó táplálkozni.

A dög!

Manapság Eta néni eteti. Eta néni hatalmas állatbarát. Cickom, a kutyánk, őt szerette legjobban minden emberi lény közül. Pedig Cickom a legvadabb házőrzőnk volt, még Huncutka előtt, aki viszont Közép-Európa legfilozofikusabb kutyája volt. De róluk majd máskor. Szóval Eta néni örökölte Zsuzsit, mégpedig szegény Ginzelli nénitől, aki jó pár évvel ezelőtt meghalt. Ginzelli néni kapatta el a macskát, minthogy ő meg különlegesen barátságos viszonyt ápolt a macskák nemzetségével.

Zsuzsi cica is megtért volna őseihez, ha Ginzelli néninek nem lenne egy lánya, aki Bécsben él. Ugyanis ő vállalta, hogy finanszírozza a válogatós cirmos étkeztetését. Különben már rég éhenhalt volna.

A szerencsés dög!

Zsuzsi állítólag napokkal korábban tudja, mikor érkezik az autó Bécsből. Olyankor a küszöbön fekszik és az istennek sem hajlandó tágítani onnan. A kocsi — mintha a macska hívná — mindig meg is érkezik. Eta néni sose tudja előre, hogy mikor jönnek. Zsuzsi valahogyan azt is tudja, hogy az érkezőknek érdemes hízelegnie, így amikor nyílik a kocsi ajtaja ő már ott is terem és elkezd a lábak közt lábatlankodni — ahogy azt a macskák csinálni szokták.

A dög.

A múltkor a szomszéd néninek hízelgett egy kicsit, aki egy darab száraz kenyérhéjjal honorálta a mutatványt. (Eta néni meglepődött. „Talán megjött az esze ennek az elkényeztetett öreglánynak?" Ő is megpróbálkozott az egyszerű házi maradékkal, hátha most már azzal is beéri a macska. De nem. A gazdától jár a nyers marhahúsi.)

A dög. Így szerez híveket magának. Ha netántán egyszer megunják a dolgait és kiteszik a szűrét, legyen hova mennie.

Mert ez is előfordul olykor-olykor. Ilyenkor első lépésként felül Eta néni földszinti ablakába és nyávog. „Ekkor megjelenik Irén néném a söprűvel — mondja Eta néni —, Zsuzsi tudja már mit jelent ez és menekül a kerítésen át." (Irén néni egy másik szomszéd. Eta néni fölött lakik s nem értékeli Zsuzsit.)

Persze végül mindig megbocsátanak a dögnek. Tudja ő azt jól. Hiszen a bolháit is mindig kiirtják. Bár a beporzást rosszul tűri: amikor erre kerül a sor, szembe fordul Eta nénivel és az összes kieresztett körmével megtámadja.

A hálátlan dög.

Tanulságok:

(A kommunista.) A fránya macskája olyan, mint a kor embere: a magyar prolinál zabál, de Nyugatra csóválja a farkát.

(A kereszténydemokrata.) Ilyen egoista lesz a keresztény macska, ha kimiskárolják, s így ahelyett, hogy utódok termelésére fordítaná életét, csak magával törődik.

(A kisgazda.) Nem kapott mezei egerekkel telített jó magyar földet az állat, ezért szorul rá mások alamizsnájára.

(A nép-nemzeti.) A macska nyilván kriptokommunista, a drága magyar középosztály hizlalta fel, amelyet a sírba evett, hogy azután a kisemberen, illetve nyugati segélyeken élősködjön.

(A liberális.) A vállalkozó szellemű cirmos kemény harcban kivívta individuális szabadságát gazdái gyámkodása alól, s jó teljesítménye jutalmául végül természetesen elnyerte a Nyugat támogatását is.

(Az újságírástól megcsömörlött Iván barátomé.) Ez a macska legalább egyéniség, amit manapság az emberek között nemigen találni.

Lehet, hogy nincs is pozitív ideológiai tanulsága Zsuzsi életének, és ez a cicus csak egy számító kis dög. Amint az emberek is azok általában. Másrészt ettől még lehet szeretni ő(ke)t.

K. S.

Pályázat tanulmányútra

A Dartmouth College Department of Economics és a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem között levő együttműködés keretén belül két fő oktató, illetve kutató részére az alábbi lehetőséget biztosítja: egy féléves tanulmányút 1993. tavaszi, illetve őszi időszakban. A pályázatok beadási határideje: 1992. november 30. A jelentkezéseket a nemzetközi kapcsolatok osztályán kérjük leadni.

Veszélyben a KEN!

Egyelőre egyetlen jelentkező sincs az 1993-as KEN megrendezésére kiírt pályázatra. Az ér Jeklődés eme hiánya veszélyezteti e régi hagyomány továbbélését. Mint ismeretes, volt már esztendő KEN nélkül, s aztán tavaly sem akadt igazán lelkes rendezőgárda. Akkor a két évvel ezelőtti csapat „ugrott be" hosszas rábeszélés után, de a hírek szerint erre jövőre már nem hajlandók.

Úgyhogy továbbra is tárt karokkal várja a HT a leendő KEN-szervezőket, jelentkezni Kis Gábornál lehet.

KÖZGÁZ DC

A Közgáz DiákCentrum következő műsora november 27-én, pénteken este 20.30—03.00-ig: koncert: *Azok a fiúk együttes*, nonstop funky and soul disco (d. j.: *Szeles Tibor*); mozifilmek: *Kikaparod, megkapod* (am. vígjáték, fsz.: *Jeff Daniels, Katherine O'Hara*), *Hideg, mint a kő* (Stone Cold) (am. krimi); casino; teaház; salátabár; jégkrémbár; koktélbár.

November 20-án, pénteken este 20.30—03.00-ig: nonstop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor) mozifilmek: *Hullajó* (am. horrorparódia) *Mint a tűz* (am. akciófilm fsz.: Brandon Lee); casino; teaház; salátabár; jégkrémbár; koktélbár.

TAVASSZAL ÚJRA

Evezősverseny a Dunán

Nagyszabású terv — nagyvonalú megvalósítás

Aki látott már Oxford—Cambridge evezősversenyt, az látta a célt. Aki ott volt pénteken délelőtt a csepeli Dunaág partján, az látta a rajtot: az *I. Széchenyi—Rajk* evezős nyolcasok versenyét.

Hogy a cél ne legyen olyan kozmikus távolságban, hogy az ötlet ne haljon ki megszületése pillanatában, nem kell hozzá más, csak egy lelkes, jó szervezőkészséggel megáldott, s végtelenül türelmes srác, aki mellesleg evezős világbajnok és rajkos. De ez a cikk most nem róla szól. Sokkal inkább a hajnali, hétvégi edzésekről, az ergométereken való tilitolizásról, az első vízreszállás izgalmáról, az MTK evezőstelepének megszokott csendjét időről időre megszakító harsányságunkról, a profikat megmosolyogtató bénázásainkról, az oly hosszúnak tűnő *ezerötszáz méterről*, s arról, amit megfogalmazni nehéz: az érzésről, hogy ez valami tök jó. Buli. Sport. Együttlét. Hagyományteremtés. Teljesítmény. Verseny. És persze, van még hová fejlődnünk. Valószínűleg sosem leszünk olyan jók, mint azok, ott, Angliában. Valószínűleg ez nem is baj.

Akik ott voltak — akár a vízen, akár a parton —, jól szórakoztak. S most terveket szőnek: tavasszal már a Parlament és az egyetem között kellene kijelölni a távot. Hogy többen is részesei lehessenek, s hogy a kihívás még nagyobb legyen. Úgyhogy: viszlát tavasszal!

Ja, az eredmény: 1. *Rajk Egy*, idejük: 6'31; 2. *Rajk N Plusz Egy*, 7'10; 3. *Széchenyi*, 7'38. Volt eredményhirdetés, érem, és pezsgő. És persze küzdelem. Gigászi.

Viktória

Ajándékkönyvek karácsonyra

Karácsony előtt közgazdasági kínálatunkat kiegészítjük néhány nívós, értékes kiadvánnyal. (Például Times atlasz, Sport krónikája, Emberiség krónikája, Ember test stb.) Természetesen ezekre a könyvekre is — magánvásárlóknak — 10 százalékos kedvezményt biztosítunk a főépület földszintjén, a

STUDENT szakkönyvüzletben

A TANSZÉK

(Futó Péter feldúltan rohan be a tanszéki könyvtárba 10.10-kor, ahol éppen Vezér Károly és Morgó, a tanszéki matematikus olvassák a Reformot.)

Vezér Károly: Mi baj, Péter? Neked most órád van, nem? Nincs meg a fóliád? Vagy netán nincs írásvetítő? Vodkát vittél? Én figyelmeztettelek, hogy a technikusi vodka nélkül nem lehet előadást tartani.

Futó Péter: Ennél sokkal nagyobb a baj. Nincs hallgató. Egyszerűen nem jött el senki az órára. Pedig én a lelkemet is kitettem értük, a múlt órát egy a Repül a..., repül a... játékkal fejeztük be. És most ki repül? Hát én. Szörnyű érzés.

Vezér Károly: Na jó, nem kell úgy kétségbeesni. Elmentek, na bumm.

Futó Péter: De hát nem érted? A hallgatók ezzel kimondták rám a halálos ítéletet. Jövőre nem fogok fizetést sem kapni. Ezennel felmondok, kérlek, Károly fogadd el a felmondásomat, elmegyek egy biztosítóhoz mintagazdásznak.

Vezér Károly: Azért nem kell annyira megijedni. Felállítunk egy bizottságot, amelyik megvizsgálja az ügyet. Mindenekelőtt persze egy olyan bizottságot kell felállítani, amelyik megvizsgálja, hogy milyen bizottság lenne kompetens a te ügyedben, kedves Péter. Ez a bizottság hamarosan összeül, várhatóan a jövő félév elején és év végére egészen biztos, hogy már a biztos eredmény tudatában ülhetünk le és beszélhetjük meg a problémákat.

Futó Péter: De mi lesz velem addig, Károly? Mindjárt vége van a tanévnek?

Vezér Károly: Péter! Tudom, hogy te mindig újító jellegű előadó voltál. A múltkor is szirénát vittél be, hogy ébren tartsd a diákokat. Én ezeket az ötleteket nagyra tartom és tisztellek érte téged. De beláthatod, hogy én ezen a ponton számtalan támadásnak vagyok kitéve. A fővezérek jönnek-mennek, új és új reformkoncepciók születnek, nekem meg erre a székre, ugye, szükségem van, persze, a ti érdeketekben. Ezért a bizottság döntéséig el kell, hogy fogadjam a felmondásodat. De ne keseredj el, a remény megvan arra nézve, hogy ismét tanszékünk kötelékében üdvözölhessünk 1—1,5 év múlva.

Morgó: Engedjétek meg, hogy közbeszóljak! Ne felejtsük el, hogy most rendszerváltás van, áttérünk a rég áhított piacgazdaságra. Na, mert ez egy piaci szituáció, úgy látom, nincs vevő Péter nagyon felkészült előadására. Úgyhogy a konzekvenciákat, azt gondolom, le kell vonni, hadd hulljon a férgese.

Futó Péter: Ezt ugye magad se gondolod komolyan? Hiszen olyan alternatív tárgyat adtatok nekem, amelyiket még négy másik helyettesít és mind a négyben az átlag 5 egész volt. Az én tavalyi átlagom pedig 3.5, mert feladtam egy példát, amiben négy összeadás szerepelt.

Morgó: Na jó, nem azt mondom, hogy a piac szabályait nem én alakítom. De beláthatod, Péter, hogy a piac és a hallgató egy szent tehén.

Vezér Károly: Morgó, te aztán nem vagy szűkkeblű!

Morgó: Szóval ezeket nem lehet bántani. Egyébként jó, tegyünk egy próbát! Most hallottam, hogy az Akasztófa tanszékre visszakerült egy régi kolléga, Nevenincs. Kapott is egy tantárgyat igényes Akasztófa-szakos hallgatókkal. Hallgatóinknak azonban nem tetszett Nevenincs, de nem tudták, mit tegyenek. Erre jött az isteni sugallat, hogy szerkesszenek petíciót ellene.

Vezér Károly: Persze, az ilyen típusú istenek általában a tanszéken keresendők. Úgy tudom, ezek is az Akasztófa-tanszékről valók.

Morgó: Na, lényeg az, hogy a tanszékvezető, akit szoros kapcsolatok fűznek Nevenincs előző munkahelyéhez, azt a kompromisszumos megoldást találta ki, hogy ugyanezen tantárgyban indít egy másik tanárral egy alternatív kurzust. Így aztán a kecske is jóllakott és a káposzta is megmaradt, mindenki jól érzi magát a tanszéken, legfőképpen a tanszékvezető. Szóval az a javaslatom, hogy indítsunk egy alternatív órát Futó mellett.

Vezér Károly: Ez jó ötlet. Holnap szólok Futrinkának, intézkedjen az ügyben. Nézzétek, itt is van.

(Futrinka kopogtatás nélkül beront a könyvtárba és feldúlt hangon szólal meg.)

Futrinka Tamás: Jöjjetek gyorsan, mert bombariadó van és bezárják az egyetemet!

Vezér Károly: Na, várjál, Tamás, ez most nem szénszünet? Biztos, hogy ez a bombariadó?

Futó Péter: Nem, a szénszünet majd februárban lesz, vagy júliusban. Az ördög tudja!

Futrinka Tamás: Hogyan lehetne már szénszünet júliusban?

Futó Péter: Nagyon egyszerűen. Ugyanis ekkor vége van az oktatásnak és mindenki jól befűthet a másiknak. Kezdődnek a fúrások-faragások stb. Arról nem is beszélve, hogy messze a legnagyobb telefonszámla júliusban van.

Vezér Károly: Ojjé! Nekem még telefonálnom kell Mogadishuba. Ha most itt bombariadó van, akkor nem tudok se fénymásolni, se telefonálni. Mit fog mondani a feleségem, hogy nem voltam képes lemásolni a Burdáját.

Futó Péter: Na, látom már, mi lesz itt a szénszünet idején. Tömegesen fognak menni a kérelmek a rektorhoz, hogy csak azt az egy szobát fűtsék fel, ahol a kolléga dolgozik.

Futrinka Tamás: Az a baj, hogy engedélyezni is fogják ezeket. Lehet, így egyszer érdemes lenne az egyetem összes telefonját és fénymásolóját feirobbantani. Ez lenne az igazi költségcsökkentés.

KÖZGÁZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁG-TUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Felelős szerkesztő: Halay Edit

Szerkesztőség: Budapest IX., Fővám tér 8. 1093

Telefon: 117-4548

Kiadó: BKTE

92—5917. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató

ISSN 0230—7529